

VIENYBĖ

1886 — 80th ANNIVERSARY YEAR — 1966

80 M. 24 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1966 M. RUGSĖJO (SEPTEMBER) 16 D.

Telefonas
Alplegate 7-7257

KAINA 20 C.

Prelato Končias sukaktis

Rašo JONAS VALAITIS

New Yorko ir plačiosios apylinkės lietuviai rugsėjo 18 dieną pagerbia prel. dr. Juozą B. Končią, Lietuviams ir šalpos veikloj tarptautiniai žinomą kaip labdarybės tėvą.

Ilgus metus buvęs artimas prel. Končias bendradarbis šalpos ir migracijos darbuose, jaučiu pareigą pasidalinti mintimis tos iškilmės proga. Minėdamas savo 75 m. amžių ir 50 m. kuntygystės sukaktį, jubiliatas ir šiandien tebesirūpina pirmoj eilėj Lietuvos labdarybe, knygų rašymu, Lietuvos istorija ir praktiškai kelti Lietuvos ir Lietuvos tautos problemas pasauliui.

Su prel. Končium teko dirbti New Yorke, Washington, Vokietijoje, Šveicarijoje, Austrijoje, Prancūzijoje ir Italijoje. Visur, kur tik buvo įmanoma rasti raštinės duris, už kurių buvo valstybės galva, diplomatas, atstovas, dvasios vadas, politikas, katalikas, protestantas, žydas ar mahometonas, prel. Končias veržėsi. Jei tos durys

pačios neatsidarė, jis jas atsidarė. Jei tuo momentu negalėjo jų atidaryti, keliavo aplink pusę žemės rutulio ieškoti raktų joms atidaryti. Ten, kur jis būdavo, atsirasdavo ir spaudos žmonių, nes jie visada iš jo gavo ką nors naujo, ypatingo, įdomaus ne vien Lietuviams, bet ir kitoms tautoms. Ir po kiekvieno tokio vizito, Lietuvos tautai buvo nauda: finansinė, politinė, ar kultūrinė! Tai atsiliepė visoms Lietuvos įstaigoms, nors ir buvo veikiamas per National Catholic Welfare Conference, United Lithuanian Relief Fund of America, Church World Services, International Refugee Organization, Federation of International Institutes ar CARE, kurios įkūrėjų tarpe ir prel. Končias buvo ir tebėra vienu aktyviausių, nors dabar kitą savo gyvenimo dalį jau pašvenčia rašymui.

Atsimenu, kai su jubiliatu lankėmės Lindau, Vokietijoje, prie pat Šveicarijos ir Austrijos sienų gražių ežerų ir kalnelių apsuptame kurort-

niam miestely, prel. Končias paima mane už rankos ir sako: "Jonai, būtinai aplankykiva šį istorinį namą, salę, kurioje 15 štm. turėjo būti apvainikuotas Vytautas Didysis, bet lenkų intrigų dėka, Vytautui tos karūnos neteko gauti"... Dideliu susijaudinimu ir susidomėjimu apžiūrėjome visus salės kampečius ir išstudijavome muziejines vertybes! Štai, po kelių metų jau skaitome dr. Končias anglų kalba knygą apie Vytautą Didįjį.

O kiek medžiagos apie Lietuvą dr. Končias rinko Marburge, kiek medžiagos prof. Ivinskis gavo iš Vatikano archyvų! Kiek laiko jubiliatas praleido Zams, Austrijoje, su Arkivyskupu Skvirecku, rinkdamas žinių iš Austrijos imperijos archyvų.

Dr. Končias kalbėjo su visais, gelbėjo visiems, naudojosi visų gerais sumanymais ir mintimis ir jas skleidė visiems jų reikalingiems.

Nukelta i 6 psl.

Lietuviškoje Chicagoje

* STASIO ŽYMANTO šeima, gyvenanti Tinley Parke, prie Chicagos, buvo aprašyta Chicago Tribune dienraštyje. Taip pat buvo idėta Pranės Zymantienės ir jos 8 vaikų nuotrauka. Šie vaikai yra muzikalus ir visi mokosi groti akordeonu, pianinu ir lavinasi dainavimo srityje. Zymantai Amerikoje gyvena 12 metų.

* TAUTOS ŠVENTĖS minėjimas Cicero liet. kolonijoje yra rengiamas rugsėjo 24 d. Ciceriečiai nutarė sudaryti delegaciją, kuri lankysis pas lietuviškos šv. Antano parap. mokyklos vedėją, prašant, kad vaikai prie pirmosios Komunijos bei išpažinties būtų ruošiami ir lietuviškai.

* K. DONELAIČIO aukšt. ir žemesnės li-tuanistinės mokyklos mokslo metus pradeda rugsėjo 10 d. Pamokos vyks McKay mokyklos patalpose, 6901 Fairfield St.

* ANTANĄ MARTINONI-MARTIN, Vienybės skaitytoją iš Cicero, aplankė giminės gyvenantieji Providence, R. I. Martinonis, nors jau peržengęs 70 metų amžiaus, dar yra tvirtas ir dirba Crown kompanijoje.

* A. MAČIUS, gyvenantis Bellwood, Ill., kuris Vienybę skaito jau 68 metai, Vienybės redaktoriui Chicagoje atsiuntė atsiminimų apie poetą J. Janonį. Janonį jam yra tekę sutikti Rusijoje. A. Mačius turi parašęs daug atsiminimų iš senųjų laikų ir juos jis nori išspausdinti Vienybėje.

* BALZEKO Lietuvių Kultūros muziejus nutarė įsteigti muziejaus bičiulių draugiją. Nario mokestis numatytas 5 dol. metams. Draugijos nariais gali būti visi asmenys, kuriems rūpi lietuviško muziejaus egzistavimas ir plėtimas.

* POVILAS MILERIS, senosios kartos lietuvių veikėjas, kurį ištiko paralyžius, iš ligoninės yra perkeltas į senelių namus.

* LATVIŲ karių organizacija -- Daugavas Vanagi rugsėjo 3-4 dd, Chicagoje buvo surengusi didelį 20 metų sukakties minėjimą. Minėjimo banketas buvo Conrad Hilton viešbutyje.

* LITUANISTINIS INSTITUTAS CHICAGOJE pradėjo neaktyvų dėstytojų korespondenciniu būdu: lietuvių kalbą, literatūrą, tautos istoriją, psichopedagogiką žurnalistiką, Lietuvos meną, Lietuvos etnografiją. Dirba: dr. Jonas Balyš, dr. Jonas Grinius, dr. Albinas Liaugminas, dr. Henrikas Nagys, dr. Pranas Skardžius, dr. Vanda Sruogienė. Kursus gali pradėti bet kada bet kur gyvenantieji. Informacijų gauti rašyti: P. L. Institutas, 5620 S. Clermont Ave., Chicago, Ill. 60636.

* PETRAS JANULAITIS, čikagietis, 79 m. amžiaus mirė rugp. 18. Paliko, tarp kita, savo spaudai, o jam buvo artimiausia Dir-

PAS DON VARNAS POSTO VETERANUS

* POSTO NAUJOS valdybos įvesdinimo iškilmės yra rengiamos rugsėjo 17 d. posto namuose, 6816 S. Western Ave. Pradžia -- 8 val. vakaro. Kviečiami dalyvauti visi nariai, o taip pat ir jų svečiai. Bus įvesdinama moterų pagalbinio vieneto valdyba ir posto valdyba su naujuoju komandieriumi Edward Pocium priekyje.

* ALPHONSE ŠILAS, posto narys, buvo tas laimingasis, kuris Sandaros gegužinėje laimėjo spalvotą televizijos aparatą.

* JACK JATIS-JUOZAITIS, buvęs posto komandierius, Worcester, Mass., dalyvavo Vyčių šeimė.

* FRANK JURGAITIS daug dirba, kad pasisektų "Halloween" pramoga, kuri yra rengiama spalio 29 d. posto namuose. Nors dar yra daug laiko, tačiau nariai yra kviečiami rezervuoti tą datą šiai pramogai.

* ANTHONY YUKNIS, gerai žinomas posto narys, laikraščio bendradarbis, parašė knygėlę anglų kalba apie Tada Kosciuską, pavadinimą "Thaddeus Kosciuszko -- The Champion of Freedom." Knygelė turi 16 puslapių, nedidelio formato. Ją išleido J. K. Tautmyla.

* ANTHONY PARGAUSKAS, buvęs posto komandierius, ir jo žmona Jean praleido atostogas žuvaudami.

va, \$1,000, o artimoms Chicagoje draugijoms taip pat po \$1,000. Visuomenininkai ir mirdami prisimena, kad mūsų įstaigos, ypač spauda, labai finansiškai vargsta.

VILTIES ŽURNALAS APIE VIENYBĘ

Tautinių šokių entuziasto Vyto Bellajaus leidžiamas Vilties žurnalas gegužės mėnesį išleido savo sukaktuvinį (25 metų) numerį, turintį net 56 puslapius. Šiame numeryje taip pat yra prisimenuama ir seniausioji lietuvių laikraščio pasaulyje -- Vienybės 80 metų sukaktis.

Šiame numeryje V. Bellajus taip pat rašo, kad jis Vienybėje tilpusioje nuotraukoje matė savo 19 m. amžiaus dukterėčią, kuri su Vilniaus studentų ansambliu lankėsi Bulgarijoje, Vengrijoje, Lenkijoje ir kitur.

Vilties žurnalas yra leidžiamas anglų kalba, bet jame rašoma daug ir apie Lietuvą bei lietuvius. Šio tautosakos žurnalo adresas: V. F. Bellajus, P. O. Box 1226, Denver, Colo. Metinė prenumerata -- 3,50 dol.

(eš).

NEGRŲ ZYGIS Į CICERO

Negrų žygis į Cicero, kuris buvo plačiai išgarsintas visos Amerikos spaudoje, įvyko rugsėjo 4 d. Šiame žygiavime šalia apie 150 negrų vaikėzų, kaip jau įprasta, dalyvavo vienas, kitas baltasis kunigas ir šiaip baltų "svieto lygintojų." Kadangi nežinia kodėl žygi amerikiečių spauda, radio ir televizija labai išreklamavo, žiūrovų susirinko iš plačios Chicagos ir kitų miestų. Atvažiavo šimtai fotografų, žurnalistų, televizijos darbuotojų, filmuotojų iš visos Amerikos. Taip pat buvo pašaukta apie 2,000 Tautinės gvardijos ir apie 1,000 policininkų.

Eisena praėjo ramiai, tik negrams grįžtant į savo rajoną, baltieji vaikėzai pradėjo mėtyti butelius ir akmenis. Galimas daiktas, kad juos čia surežisavo televizijos žmonės ir filmuotojai, kurie tikrai būtų prašovę čia atvykdam ir bandydami iš nieko padaryti cirką. Tačiau nuotykių ir sužeistų buvo mažiau negu per eilinę negrų eisena Chicagoje.

Cicero gyventojai, jų tarpe ir lietuviai klausia -- kam valdžios pareigūnai leidžia šimtinai negrų daryti cirką, kuris mokesčių mokėtojams kaštuoja dešimtis tūkstančių dolerių (mat už Tautinės gvardijos pašaukimą reikia sumokėti)? Sakoma, kad čia yra aukštoji politika, kuri paprastam žmogui sunkiai suvokiama.

MIRĖ EDVARDAS KARNĖNAS

EDVARDAS KARNĖNAS, Cleveland, Ohio netikėtai širdies smūgio ištiktas mirė rugp. 28 d., sulaukęs 60 m. amžiaus. Vellonis buvo veiklus tautinėje dirvoj, buvo Bendruomenės Biuletenio redaktorius, Vilties B-vės išdininikas.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

ANTANAS RŪKAS
MANO TAUTOS ISTORIJA

Tai Lietuvos istorija eilėmis nuo ledų slinkimo gadinės ligi šių dienų. Knygos išleista 300 egz., luksusiniame popierėje, drobės viršeliu, lenktais celofanu, 8-1/4 x 10-1/4 colio formato, iliustruota 35-kiais V. Petravičiaus medžio ir lino raizžiniais. Kaina 5 dol. Knygos niekur kitur neplatinama, gaunama tik pasluntus penkis dolerius šiuo adresu: A. Rūkas, 3346 W. 65th Pl., Chicago, Ill. 60629.

JAUNIMO KONGRESE Chicagoje dalyvavo ir kandidatas į Illinois valstybės Atstovų Rūmus Pranas Savickas. Nuotraukoje stovi (iš k.): A. Kerelis, A. Zaporackas, P. Savickas ir neapžintinis asmuo.

ARCH. VYTAUTAS KRIKŠČIŪNAS prie savo projektų Jaunimo Kongreso architektūros parodoje Jaunimo Centre Chicagoje.

E. Sulaičio nuotraukos

TRUMPAI...

* LEOPOLDAS V. GRIGONIS, Toronto, Ont., Kanadoje, buvęs Mobil Co. atstovas, mirė rugp. 25 d. Vellonis gimęs 1911 sausio 22 d. Pužonyse, Rokiškio apskr. Lietuvos stipendininku būdamas mokslus baigė Danijoje, buvo Lietūkio, Pienocentro ir Maisto atstovu New York. Vėliau allejaus bendrovėse dirbo Kolumbijoje, Brazilijoje, Ganoje. Liko žmona ir du vaikučiai.

* ELENA TRUMPIENĖ, Irenos Gallitenės motina kelis mėnesius viešėjusi Amerikoje, Bostono apylinkėse, grįžo į Lenkiją, kur su vyru gyvena nuo antrojo pasaulinio karo.

* VYTAUTAS STATKUS, ekonomistas, buvęs Lietuvos Banko direktorius, rugpiūčio 15 d. mirė Vilniuje, sulaukęs 66 m. amžiaus.

* ADV. ANTANAS SHALNA, Lietuvos Garbės Konsulas Bostone susirgo ir Mt. Auburn ligoninėje operuotas. Kambario nr. 303. Linkim greit pasveikti.

* DAIL. VIKTORAS ANDRIUŠIS paguldytas Carney ligoninėje, Bostone sveikatai taisyti ir tyrimams.

* E. RUPLYTĖ McCormack, kandidato Mass. gubernatoriaus pareigoms žmoną Bostono lietuviai pagerbė rugsėjo 8 d.

* PRANAS MUČINSKAS iš Bostono Lietuvių Pil. Draugijos reikalų vedėjo pareigų pasitraukė. Nauju vedėju yra Stasys Griganavičius.

* KAZIMIERAS MINDAUGAS ČAMPĖ, Purdue universitete, Lafayette, Ind., baigė mokslą ir gavo inžinerijos daktarą atominų mokslų srityje.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA Patarnauja perkant ir parduodant namus, apdraudimo reikaluose, užpildant taksus. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.

Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

VIENYBĖ, 1966 m. rugsėjo 16 d.

Mano viešnage Lietuvoje

Rašo Pranė Lapienė

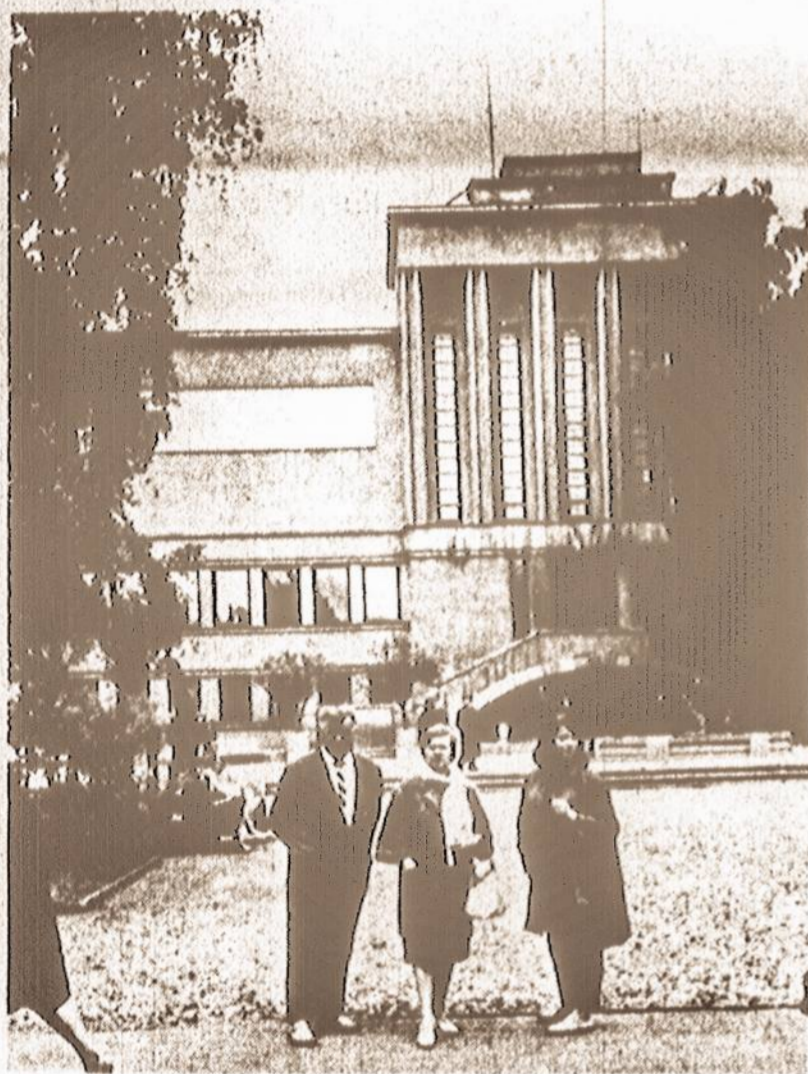
TESINYS

KAUNO JŪRA

Kauno jūra apima visą tą plotą, kur anksčiau stovėjo Rumšiškėlių miestelis su savo laukais, Pientas, ėjęs per tą miestelį, dabar pasinėręs toje jūroje, o jos krantu prarastas naujas pientas. Šalia Petrašiūnų supilti aukšti žemės pylimai, o Nemuno vagoje stovi Kauno HES, visos Lietuvos pasididžiavimas, ir jai teikiantis. -- elektrą nuo 1960 m. Jūroje plūduriuoja laiveliai su žmonėmis. Ima pagunda pasifirstyti ir mums taisiais ramiais vandenimis, bet pasimaišo brolis ir kviečia visus į Metropolį pietų. Jis čia atsirado su vilniečiu šoferiu, kuris Kaune viešbučiuose nesuradęs kambario ir nakvoti grįžęs į Vilnių. O rytą atvažiuojant padanga jam išleidusi orą -- atsiprašinėjo už pavėlavimą.

Metropolį žmonių pilna. Publika jauna, labai man primenantį prieškarinių laikų Lietuvos provincijos inteligentiją. Kur nekur matyti senyvas žmogus, labai skirtingomis manieromis nuo daugumos. Matyti prie poros staliukų ir kolūkiečių būreliai. Kaimiečiai visada mokėjau išskirti iš miestiečių, neapsirinku ir ši kartą. Brolis aiškina, kad sekmadieniais kolūkiečiai paprastai ką nors atveža į Kauną parduoti, o jei gerai pasiseka, užsuka į restorana. Dėmesį patraukia ir vien lietuviška kalba. Paašškina ir šita. Sako, Kaune esą visi lietuviai, kitataučių tik apie 5%.

Atsilyginant už pietus, patarnautoja duoda su graža tris sidabrinčius rublius. Sypsodama sako, kad man busių atminimui. Tokių rublių ir pas juos esą maža, nes jų išleisti tik retomis progomis, norėdami atžymėti koki reikšmingą įvyki. Reiškia, ji pažino, kad aš ne vietinė, kuomet Vilnių visur buvau sava.

PRIE KARO MUZIEJAUS KAUNE

Kaune tikrai būtų daug ko pamatyti. Vien naujų fabriku galybė, o ir senieji praplėsti, dirbą viršlaikius. Savo gyvenime tik vienintelį fabriką tesu mačius, tai buvo "Drobės" fabrikas, kurio žymi dalininkų dalis buvo gerl mano vyro pažįstami. 1935 m. jame lankaus ir atsimeau, kad ten darbininkės dirbo basos. Būtų įdomu jį pamatyti, bet sekmadienį greičiausiai jo durys uždarytos. Pagaliau ką aš ir suprasčiau apie tokių žmonių veiklą, pati tuo atžvilgiu būdama visiškai ignorantė. Net ir per nelaimę užsilikusi Amerikoje, kuomet mano keliopintigiai su vienu Chicagos banku vėjais nuėjo, nėjau į fabrikus ieškoti pragyvenimo, o bandžiau verstis savarankia prekyba, dirbdama už komisiją. Žydo kromininko buvo prekyba, bet ji leido man egzistuoti, kuomet pasigėrėjus Chicagoy vykstančia pasauline paroda, turėjau joje pasilikti neribotam laikui, bet man įdomu klausytis apie "Drobės" veiklą, kad ji Briuselio pasaulinėje parodoje gavo aukso medali už gražius vilnonius audinius.

Skaitydama Kauno brošiūrą, matau, kad jame yra 400 bibliotekų, 17 kino teatrų, muzikinis, dramos ir lėlių teatrai, daugybė muziejų. Viskas įdomu, bet, žinodama, kad ne man tai trumpu laiku pamatyti, sustoju

tik Istoriniame muziejuje, kuriame daug istorinės medžiagos apie patį Kauną ir bendrai apie Lietuvą. Daug žmonių čia, kartais susidaro spūstis prie dujų iš jo išeinant. Stabtelėjame prie vadinamų Keturių komunarų sienos, kuri gražiai gėlių vainikais išpuošta. Tai daroma tų komunistų atminimui, kurie buvo sušaudyti 1926 m. Čia pat ir poetės Salomėjos Nėries paminklas. Jautriai veikia, žiūrint į Dariaus ir Girėno "Lithuaniką." Gailla ne tik tų dviejų vyrų, bet graudinuos ir dėl tada mano liūdno likimo. Viena dieną verkiau, išgirdus juos žuvus, o antrą liejau ašaras, sužinojus, kad bankas, kuriame buvo padėti mano pinigai sugrižti į Lietuvą, buvo bankrutavęs...

Pakelyje sustojame Petrašiūnuose. Čia labai didelė statyba eina. Porą namų po devynius aukštus apžiūrėjau. Juose patogūs moderniški butai, bet juos nuomuoja tik jaunavedžiams.

Paašškia, kad ir mano giminių ten esama, nors adresuose ir nemini to vardo. Pirmiausia norime surasti Oną, su kuria dažniausiai susirašinėjome. Jos adresas Pramonės g. 39, bet jokių būdu tokio adreso nesurandame. Klausinėjome kiekvieną kelyje pamatytą žmogų, rodos, išvažinėjome visas gatves ir skersgatvius, bet nesuradome ir tiek.

Nusivylusi įbėgu į namą, kurį buvau planavus vėliausiai aplankyti. Čia randu būrelį vyrų gurkšnojant baltakę. Ant stalo papliausytą sūrio ir dešros. Ne vienas jų manęs neatpažįsta. Tik užsiminus vyro broli, jie pasidarė draugiški.

-- A, Aleksandra. Išlaikė katorgą, o mirė eidamas 93 metus. Tiek mūs kiekvienas norėtų pagyventi.

Paminėjus katorgą, prašau papasakoti, ką jie daugiau žino. Sakau, nors mes susirašinėjome su juo iki mirties, bet jis niekada nebuvo užsiminęs buvęs išvežtas.

-- Buvo, kaip gi! Netikėjo, kad senį kas ties. Jo vaikams išbėgiotus, jis raminosi, kad jam joks pavojus negresia, nes žemė bolševikams atiduos geruoju, be ginčų. O išvežė vistiek. Pradžioje Irkutske jam buvo davę sargo vietą, bet pirmą naktį kažin kas kažin ką iš jo saugomo sandėlio pavogė, ir jį iš tarnybos atleido. Taip ir gyveno su dukterėčiomis, kurios bendromis lėgomis pasistatė gričiukę. Joms išeinant darban, jis dirbinėjo apie namus. O Stalnu mirus jis sugrižo į Kauną pas sūnų, kur ir baigė amžių.

Šie žmonės senyvi, nieko neužmiršę iš pergyventų dienų ir baiminasi, kad man pas juos viešinti gali jiems būti įtarti. Jie nėra tikri, ar jiems valia su amerikiečiais bendrauti.

Sunku suprasti žmones, nežinant kokius vargus jie yra pergyvenę ir kas kokius nemalonumus jiems yra suteikęs. Bet dar po stikliuką ir, rodos, įgavo jie daugiau drąsos -- kviečia mane atsistėsti.

Pasakoja jie man, kaip jie čia kūrėsi ir kokius kas planus turįs ateičiai. Vienas su šeima norįs pirkti butą kooperatyviniame name. Kainuoja 5,000 rublių už kvadratą. Reikia įmokėti 40%, o likusius 60% išmokėjimui 15 metų be nuosimčių. Už tokiu būdu įsigytą nuosavybę nereikia mokėti jokių mokesčių, išskyrus elektrą ir dujas. Elektra kainuoja 4 kapeikas už kilovatą, o dujos išeina apie 60-70 kp. Laistant daržą kainuoja už vandenį apie 70 kap. Jo brolis turi prie namelio žemės sklypą ir valdžiai mokesčių moka po 1,8 rb. už kvadratinį metrą. Per metus visų mokesčių jam išeina arti 50 rb. Į tą sumą įeina elektra, dujos, vanduo, žemės mokesčiai ir nuosavybės apdrauda. Jokių mokesčių nereikia mokėti tam, kieno sūnus atlieka karinę tarnybą arba šeimoje kas serga. Taipgi už žemę kolūkiečiai nemoka mokesčių.

Klausdamosi šių žmonių, stebėjau jų sugebėjimu sukintis. Nors mieste gyvena, bet turi ir karvę. Įsigije tuojau, kai valdžia leido jas turėti ir mieste gyvenantiems. Anksčiau Kaunė to nevalia buvę daryti. Jie savo gyvenamą vietą vadina miestu, o man atrodo plynu lauku, kur sparčiai kyla statyba.

Prie jų namo gėlių darželis. Daržovių prisodintas. Dirba vienį vyrą, o moterys tik po namus.

-- Gailla, kad mano moteris išvykusi. Pamatytum! Sveria 200 kilogramų!

Primena man, kad jie šviečiasi elektra, verdasi dujomis, turi vandentiekį ir kad greit arti bus pravesta kanalizacija. Parodė ir televizorių. Bet jis sugedęs, laukė mechaniko, kuris esą sunku gauti.

Nei iš šio, nei iš to, iš jų lūpų pabiro pagirų žodžiai. Lengviau jie dabar gyvena, negu kada buvo savo ūkyje. Niekur pesti nebevaikščioja, nes susistiekimo priemonių daug, jos pigios.

Bus daugiau

PAS SAVO VYRO VAIKAIČIUS

Pareiskimas lietuviams evangelikams Siluvos koplyčios reikalu

Paminklai yra statomi įamžinti didžiųjų veikėjų ar istorinių įvykių atminimui. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo statomi paminklai tautai nusipelnusiems veikėjams pagerbti. Tuo buvo siekiama išskirti tų veikėjų nuopelnai visai tautai, ir siekiama išlaikyti tautos idealo tęstinumą. Ar to paties siekia Siluvos koplyčios Washingtono statytojai?

Savo laiku lietuvių katalikų spaudoje vieno aukšto dvasiško buvo pareikšta, kad Siluvoje pasirodžiusi Marija išgelbėjo lietuvių tautą nuo Reformacijos tvano, kuris tariamai nešė Lietuvai dvasinį ir fizinį sunykimą. Nors paskutiniu laiku tokių, mus, lietuvių evangelikus, žeminančių pareiškimų, katalikiškoje spaudoje vengiamo, tačiau pats Siluvos koplyčios Washingtono statymas liudija, kad laikomasi savo seno nusistatymo.

Siluva neišreiškia tų dvasinių vertybių, kuriomis galėtų didžiutis visa lietuvių tauta, nes juk su Reformacijos sužlugdymu buvo pakirsti lietuvių tautos valstybinio, tautinio ir kultūrinio nepriklausomumo pagrindai. Istoriniai faktai rodo, kad po tariamo Marijos pasirodymo Siluvoje, Lietuva pradėjo žengti nuosmukio keliais, kurie ją nuvedė į nepriklausomybės netekimą.

Aplamai, kai Marija rišama su Siluva, ji netenka to pagarbumo, kuris jai priklausė kaip tai, kuri pasitaravo Dievo reikalams. Juk po Marijos vėliava per 200 metų į Lietuvą kryžiuočių ir kalavijuočių buvo nešamas žudantis kardas, o kiek vėliau Marijos vardu buvo nutau-

tintos lietuvių masės naujai tos tautos, kuri šiandien su Vatikano palajminimu savišasi Aušros Vartų Mariją.

Siluvos Marijos koplytinių paminklų nieko negalima pasakyti, kas Lietuvos vardui šiame kontinente keltų pagarbos, bet savimi jis prieštarauja šių laikų ekumeniniam bendradarbiavimui. Tokios koplyčios statymas liudija, kad mes, lietuviai, nesiekiame surasti bendrų krikščioniškų vertybių, kurios jungtų, o ne skaldytų krikščionių jėgas šiame lemtingame lietuvių tautai laikotarpyje.

Mes, lietuviai evangelikai, giliai apgailestaujame, kad statoma Siluvos koplyčia primena skaudžius mūsų tautai patyrimus, ir tuo pačiu palaikoma sena kitfems neapykantos dvasia.

Primename broliams lietuviams evangelikams, kad statoma Siluvos Marijos Washingtono koplyčia siekiama mūsų religinių vertybių nužeminimo, ir todėl mes negalime nieko bendro turėti nei su statoma koplyčia, nei su rengiamu lietuvių katalikų religinio kongresu.

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ TARYBA

* Pirmojo šių metų bertainio SLA apyskaita rodo būta \$93,626.47 pajamų duoklėmis ir \$22,701.21 nuosimčiais. Pomirtinių išmokėta \$40,976.00, ligoje pašalpų \$4,837.11. Centro raštinės algoms \$6,225; spaustuvės \$2,040.85; Pildomostos Tarybos nariams \$1,701.85; komisijoms \$250; Tėvynnei leisti \$1,882.71; organizatoriams \$757.45; kuopų sekretoriams \$989.98.

Tel. TAYlor 7-9842

T H E

Arlington

ON A IR JONAS
VALAIČIAI
Savininkai

Restaurant

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukstys in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkelūnaitė; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Sociologai, sakoma, mokslo veikalus rašo, mintyse turėdami gatavą sąvokų modelį, kuriuo tiriamos visuomenės dalykus saikuoja. Kas modeliui netinka, atmeta, pabrėždami tai, kas limpa. Todėl vienos sąvokos gali būti geros, kitos — ne. Tačiau gal visos kam nors geros, ir tokius modelius reikėtų vertinti tik pagal tai, ar jie brandūs, ar skurdūs, našūs ar bergždžiai?

Gerai žinome, kad ir mes, lietuviai, kaimynus lenkus, rusus ir kitus vertiname pagal savo susidarytus modelius. Dažniausia tie modeliai rodo, kad "lenkas", "rusas", "žydas", "gudas" yra "blogas", be jokių prosvaisčių, nors, pavyzdžiui, poetas Mickevičius, sukurdamas lenkų literatūrai jos brangenybes, rašė "Litwo, ojczyzna meja", o prof. Lowmianskis 1931-1932 metais lenkų okupuotame Vilniuje išleido du tomu brandžios studijos apie lietuvių visuomenės ir valstybės iškūrimą — studijos, kuri ligšiol nėra lietuvių kalbon išversta, ar mūsų istorikų išsamiai reoenuota. "Žydas" Kisinai nepriklausomoje Lietuvoje tęsė Baltramaičio pereitame šimtmetyje pradėtą lietuvių bibliografinę darbą, o "gudas" Ružancovas tęsė Biržiškės Knygų Lentyną, kuriai kludė ne koks "rusas" ar "lenkas", bet "geras" lietuvis, Naujienų redaktorius, griežtai atsakęs nemokamai savo laikraštį stūtinėti moksliniam bibliografijos tikslui.

Taigi, nors modeliai visi kuriam nors tikslui geri, bet vien brandūs, kiti skurdūs. Imkime, "rezoliucijų" modelį. Daugelis mūsų įsikalė galvon, kad Amerikai iškėlus Baltijos kraštų klausimą Jungtinėse Tautose, šios jį godžiai padarys "savu", o Sovietija nužemintai nusilenks ir pateiks keptą karvelį. Modelis savo vietoje, nes rezoliuciją JT priėmus, Sovietija visgi gautų juodą akį, prie nesuskaitomų daugelio kitų gautųjų. Bet, iš tikrųjų, ar mūsų rezoliucijų modelis yra brandūs, našūs? Gal tik — sausmedis?

Harvardo universiteto sociologijos prof. Alex Inkeles, direktorius studijų centro, tiriančio ne ekonomines Sovietijos visuomenės išsivystymo temas, Londone kas ketvirtį metų einančiame Survey žurnale svarsto reikalą keisti kai kuriuos sąvokų modelius apie Sovietiją, norint brandžiau dalykus suprasti. Lietuviams, latviams, estams ir ukrainams būtų sunku keisti susidariusį ir įsisenėjusį "rusinimo" modelį. Prof. Inkeles rašo:

"Imkime temą suliejimo įvairių tautybių ir tautinių grupių į vieną, naują 'tautą'. Tautybių galvosūkių Sovietijoje ligšiol mes veik išimtinai sprendavome kaip pavyzdį prievartingo užkorimo įvairioms tautybėms, narystės svetimoje tautinėje bendruomenėje, kurioje jos dažniausia jaučiasi nereikšmingos ar svetimos ir kurioje dažniausia net nenori visai dalyvauti. Šitoks sąvokų modelis iš dalies tiesa. Tačiau suliejimo reikalas vystosi Sovietijoje ne vien iš jos totalitarizmo. Prie-

Tęsiama 5 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

VIENI NEŽINO KĄ DARO, KITI NEŽINO KĄ DARYTI

— Suktis ar raudoti? — klausia Jeronimas Cicėnas Naujienose. Mat, Tėviškės Žiburiuose buvo parašyta apie Lietuvos Mokslų Akademiją ir jos darbą tik keliais sakiniais, net ir apytikro vaizdo nesudarant, bet buvo pamiršta pats svarbiausias: parašyti, ką apie Akademiją reikia manyti skaitytojui. O skaitytojas paprastai nori manyti apie viską.

Kai apie Lietuvą rašo tarybiniai simpatikai, tai būtinai viską tik giria, net ir tokius dalykus, apie kuriuos patys neturi supratimo. Gi kai rašo bolševikų priešai, tai būtinai turi prikaišioti kuolį į visus tarybinius ratus: jei ten išleista knyga, tai būtinai ir blogo turinio ir ant blogo popieriaus, jei pastatytas fabrikas, tai — jau sienos griūva, o mašinos dirba tik broką, jei Vilnius smarkiai išaugo į vakarų pusę — blogai, kodėl ne į šiaurę ir ne į pietus ir t. t. Tai ir apie Lietuvos Mokslų Akademiją išrašytojo reikėjo laukti arba tos Akademijos išaukštintimo net tarp visokių kitokių svieto akademijų arba tą akademiją suniekinant iki plemenių pasitarimo kiaules ganant. Bet išelviyoje jau vis dažniau sutinkame tokios informacijos, kur ne viską Lietuvoje tik peikia ir ne viską tik giria. Net toks išlavintas skaitytojas, kaip Jeronimas Cicėnas, laikraštį radęs tik informaciją be prisko- no, nežino, ką daryti:

— Suktis ar raudoti?!
Kelstas patriotizmas: nežino ką daryti prie žinios, kad Lietuvoje labai išaugusi Mokslų Akademija. O ta Akademija dirba dideliu darbu ir visai nesijaudina, ar kas išelviyoje dėl to mėgintų šaukti ar raudoti. Visokių žmonių yra: vieni dėl Lietuvos mokslininkų darbų norėtų džiūgauti, kiti — kokiam sutikim mokslininkui ausin skelti, tretį — bent vieną kitą mokslininką išvaduoti ir t. t.

Bet galimas ir šoks toks "bendradarbiavimas." Ypač žurnalistų su žurnalistais, ne tiek su mokslininkais. Antai — "Draugas" (š. m. VIII, 31) rašo keturių skilčių informaciją apie kinus:

— "Kultūrinė revoliucija" raud. Kinijoje. PEKINAS. Po Kinijos komunistų partijos centro komiteto vienuoliktos plenumo (rugpjūčio 12 d.) Pekinas gyvena nepaprastai siaubingas dienas. Į miesto gatves išėjo ... ir t. t.

O dabar žvilgtterėkime į vilniškę Tiesą (VIII, 27), kuri išsivertė Tasso pranešimą iš Pravdos ir:

— Pekinas, vykstant "kultūrinei revoliucijai." PEKINAS, VIII, 25. (TASS). Po KKP CK XI plenumo Pekinas gyvena nepaprastai dienas. Į miesto gatves išėjo ... ir t. t. (vis taip išėjo, kad Draugas nuštrašė iš Tiesos Tasso komunikatą, kiek "paobludamas").

Baigdamas, Tassas rašo:
— Kinijos laikraščiai ir valdžios organai pritarią ...

O Tasso satelitas Draugas šią vietą taip nurašo:
— Kiniečių spauda pabrėžia...

Mums šioje vietoje nedera nei ko nors šauktis, nei raudoti, o geriausia ... pasišalpyti. Pasišalpyti iš Jeronimo Cicėno, kuris Naujienose dar vis tebeverkauja dvidešimt penkių metų godas. Pasišalpyti iš sovietų Tasso, kad jis neturi copyright ir negali iš Draugo paprašyti už straipsnį honoraro. Pasišalpyti ir iš Draugo skaitytojų, kurie skaito ir dažnai nežino, kieno ir iš kokios mėsos keptus kotletus naudoja.

Visa būtų tiek paprasta, kad niekam nereiktų nei šauktis, nei raudoti, nei Tasso medžiagos naudojimusi, stebėtis, jei ne tas dvidešimties metų apsvaigimas, kad Lietuvos ateitis greitai turi pasidaryti tokia, kaip išelviai svajoja. Ir dar — kad išelvių svajonės išsipildys tik pirštu pamojus, daugiau nieko ir nepadarius, kad staiga pasibaigs burty galia ir pasaulinės galybės subyrės pačios, vien šen ten pasitaikančio mitingų riksmo paveiktos. Deja, nuo tų laikų, kai nuo riksmo sugriuvo Jericho mūrai, mūrininkai išmoko taip statyti, kad pilys nuo šauksmo nęgritų. Išelviams, du dešimtmečių svajonių svaigalais svaiginusis, ateina itin skaudžios pagirtos. Rodos, galva pati nori būti mušama į sieną, gaudžiai belemntavojant:

— Ir atlėkė juodas varnas...
— Juodas varnas, velnio tarnas... (taip, kaip pas A. Gustaitį).

Nuo tokio galvos skausmo joki aspirinai nęgelbsti. Vieną padoresnį receptėlį nese-

niai pasiūlė ir Jaunimo Kongresas: dar šiais metais išelviai prasimanyti naują, tikrą veiksnį, atleisus partijų šulus nuo tų pareigų, kurių jie net ir per dvidešimt metų pilnai nesuprato. Jie nesuprato, nes kalbėjo apie valstybės nepriklausomybę, nors neko- vojo už nepriklausomybės esmę. Gal ir iš kitais pagrindais sudaryto veiksnio nebūtų didelės naudos, bet vis tiek būtų daugiau naudos, nei iš esamos padėties.

Kodėl? Gi todėl, kad esamose sąlygose mes galime tikrai pralošti; veiklama be jokių laimėjimo galimybių. Atsistiktina, diletantiška, iš anksto nieko nei pasirengus, nei planavus — štai koks kovų už nepriklausomą valstybę pobūdis. Mūsų maža saujelė, o ir pati metropolija — Lietuva teturi vos trejetą nepilnų milijonų žmonių. Prieš dešimtis ir šimtus milijonų žmonių skaitančius savo netaikings kaimynus mes laikomės net ir neieškodami kokio rimto sąjungininko. Ligi šiol matėme tik vieną kovos už laisvę taktiką: besąlyginę kovą, niekam nepadedant, o, progai pasitaikius, didvyriškai šudendant baisias kraujo aukas.

Per dažnai šaukiama kovoti. Per dažnai reikia ant didvyrių kapų raudoti. Per dažnai susidaro progų raudoti ne tiek neprasmingai žuvusių didvyrių, kiek raudoti liūd- nos tautinės ateities. II Pas. karo metu so- vietų armija turėjo daug nereikalingų nuo- stolių žuvusių, nes žmonių netaupė. Lenkų Varšuvos sukilimas buvo labai didvyriškas, bet tas sukilimas lieka pavyzdžiu didvyriš- kos saužudystės. Deja, tautos kraujo netau- pumų ir sovietus ir lenkus pastarajam dvi- dešimtmety ar tik nebus pralenkę lietuviai ... Tai štai koki realiais pagrindais nepa- remtos politikos rezultatai. Su tokia politika nėra duomenų, kad sulauksime šviesios ateit- ties.

Cicėnui nėra reikalo nei šaukti, nei rau- doti. Daug brangaus laiko veitui praleidus, dabar reikia kietai galvoti, ne šūkauti ir ne ašaras laistyti.

Labai gaila, oi, gaila. Kai kas dar ir da- bar, kai tik išgirsta apie iš pavergtos tē- vynės atvykusį pareigūną, tuojau žmogus gauna nervų priepuolį ir siaubo apimtas klausas:

— Kur selina tas bolševikas?
Ramūs miegotojai naktį išgirsta žings- nių ir klausia sąvęs:

— Kur selina tas vagis? (maždaug Also sprach Zarathustra).

O iš tikrųjų ne kiekvienai nakties žingsniai yra vagių žingsniai.

Net ir sovietinio Tasso komunikatai kar- tais gali būti naudingi. Tik daugiaus drąsiai

KREIPĖSI IR SULAUKĖ ATSAKYMŲ

Washingtono Šiluvos komitetas viename savo leidiny praneša:

— Dėkojame Švenčiausiai Marijai, kad ji priėmė mūsų dovaną. Tuo ji suteikė mums neįkainuojamą malonę... Švenčiausia Marija sutiko būti tarai Ponia tos mūsų šeimos... Marija tarsti prižada, kad pasaulyje nebus užmirštas jos apsišreikimas Šiluvoje...

Jei tai tiesa, kad koplyčios komitetas su Švenčiausia Marija turi ryšius ir ne tik į ją kreipiasi, bet ir atsakymus gauna, tai turime reikalą su stebuklu. Anais 1613 me- tais Šiluvoje žinomas tik iš nekritiškų liudi- jimų, labai abejotinas; gal šis 1966 metų Washingtono gautas atsakymas bus lengviau įrodomas. O gal komitetas Washingtono, nors ir kreipėsi, bet nei gavo atsakymą, nei ką?

Klysta tie žmonės, kurie taria, kad Dievo Motinos garbinimas būtinai turi būti naivus.

LIETUVOJE KOVOJA PRIEŠ DIEVĄ

Tik labai naivūs propagandistai dar tebe- plepa, kad sovietinėje santvarkoje esanti tikėjimo laisvė. Visomis priemonėmis ten valkai mokomi ateizmo, bet tegul pabando kunigas vaikų mokyti tikėjimo! Tegul pa- bando tėvai savo vaikus mokyti tikėjimo ir neturėti konflikto su tarybinėmis instituci- jomis! Kas ir kokio teismo sprendimu ten nuo pareigų pašalina ir išremia vyskupus? Tokia viena tarybinė "tikėjimo laisvės" pusė.

Iš kitos pusės — bolševikinė bedievybė tikėjimą žmonių širdyse siekia pakeisti į tikėjimą mokslu. Tikėjimas atgamtinė bū- timi pristatomas ypač jaunajai kartai, kaip primityvas ir prietarai, kurių mokytam ir išmintingam žmogui laikytis esą tiesiog kvaila. Tikintieji ir ypač dvasininkai mėgs- tama rodyti kaip žiopliai ir sukčiai. Krašto spauda ir žmonių organizavimas atiduota į

Tęsiama 5 psl.

J. KAPOČIUS iš Bostono buvo atvykęs Chicagon ir Jaunimo Kongreso metu populiarino LE leidyklos leidinius. Nuotraukoje jis matomas prie tu leidinių lentynos Conrad Hiltono viešbutyje. Jis nusiskundė, kad susidomėjimas LE leidiniais kongreso metu buvo labai menkas.

E. Šulaičio nuotrauka

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

tokias rankas, kad pažeminti ir šmeižiamieji neturi galimybių ne tik parodyti savo persekiotojų moralinio veido, bet net nei nuo šmeižtų apsiginti.

Taigi, kai ateizmo galybė esanti moksle, tai norisi pažiūrėti, kiek tas mokslas galin-gas atsakyti į tokius klausimus, į kuriuos tikintieji atsako Dievo idėja. Tuo būdu kova tarp bedievybės ir tikėjimo persimeta nuo jausminių nuotaikų į su mokslu susijusį tei-sybės ieškojimo būdą.

Labai nuostabu, kad bolševikinis ateizmas mokslo lobiuose nėra suradęs nieko ypatingai nauja. Jis operuoja daugiausia Vakarų Europos XIX ir net XVIII amžiaus auto-riais arba maždaug tokio pat lygio savų autorių darbais. Tokio lygio literatūrą Va-karai jau seniai suvirškino. Tikėjimo pro-blemose Fr. Engelsas seniai nėra joks auto-ritetas.

Kad ir paviršutiniškas, kad ir šimt-mečiais pasenęs mokslu reklamavimas, ypač dar jėga paspaudžiant, užima ir net patraukia paviršutiniškas asmenybes. Ka-dangi tokių asmenybių niekur netrūksta, nei sovietuose jų nėra trūkumo, tai ateizmui šios toks paviršutiniškas pasisekimas ga-rantuotas. Bet gerus tankus ir gerai vei-klančias raketas padaryti yra žymiai leng-viau, negu padaryti gerą mokslą. Kiekvie-nas kritiškesnis ir įžvalgesnis protas neiš-vingiamai pastebė "reklamino mokslo" silpnas vietas. Tų silpnų vietų nuo giliau galvojančio žmogaus neištengia pridengti nei dialektinis galvojimas.

Vienas kitas iš protavimo labirintuose paklydusių iškyla viešumon. Ateizmo spe-cialistams pavedama viešu aiškinimu to ti-kėjimo ir bedievybę abejones išsklaidyti. Di-deliais bedievybės teologais mėgsta rodytis kai kurie ekskunigai, ypač drg. J. Ragauskas. Tūlas abejotojas net į Tiesą su laišku atklydęs skundžiasi: "Ragauskas mėgsta griauti grūviančius bastionus, bet kažkodėl vengia šturmuoti tvirtai stovinčius bastio-nus." Už tai Tiesoje materialistine mate-rijos pradžia suabejojusiam į pagalbą pa-kvietė ne Ragauską, bet pasižymėjusį filo-sofijos mokslų daktarą I. Zaksą.

Paklausėjas susipainiojęs skaičiuose. Evoliucijos pasikeitimų skaičius yra didelis, bet negali būti neribotas, nes negali būti neribotas kiekis visatoje materijos. Paklausėjas susipainiojo panašiai kaip ir Nietsche. Mat, jei materijos kiekis visatoje yra ribotas, tai labai ilgo laiko bėgy neišvengiamai turės pasikartoti bet kuri jau kartą egzistavusi materijos formų kom-binacija. Iš čia išeity, kad ir mes jau gal ne kartą esame "gyvenę" ir dar ne kartą egzistuosime, tik laiko bus didelis tarpas, kol tai bus.

Nenuostabu, kad žmogus susipainiojo, nes nesunku susipainioti ten, kur operuojama laiku ir erdve ar ribotumu ir begalybėmis. I. Zaksas teisingai nustato, kad atvažiavo-me ne į tą stotį. Mat, buvo kalbama, kad pas Kantą galima pirkti bilietus ir pas Nietsche, ir pas Hegelį, ir pas Fichtę ir dar daug kur kitur. I. Zaksas persergi:

"Norint teisingai suprasti begalybės ir baigtinių dydžių ryšį, reikia įsisavinti dialektinį mąstymo būdą." Kitaip tariant, va-žiuokime į Hegelio stotį. Šlame teigime matome paties I. Zaks'o ir stiprybę ir be-jėgiškumą. Yra tiesa, kad dialektiniu mąs-tymo būdu jis daugelį abejonių išsklaido. Bet jei galvoti nuosekliai dialektiškai, tai dialektiškas teisybės supratimas nėra ab-soliučios, o tik dialektiškos teisybės supra-timas. Ir dar blogiau -- dialektiniu būdu igitas supratimas nėra absoliutus supra-timas, o tik dialektinis. Yra tikra, kad yra žmogaus neatrastų ar nesukurtų mąstymo būdų, tobulėsnų už dialektinį. Dialektinis mąstymo būdas prieštarautų pats sau, jei prileistų, kad žmonijos egzistencijoj jis yra paskutinis.

Tiek dėl pažinimo būdų. Kitose srityse I. Zaksas žymiai silpnesnis, o jau ir čia nebuvo tvirtas. Jis sako, kad bedievybę su-tvirtino "naujausi atradimai astronomijo-je." Kaip ir kur tai atsitiko? Ligi šiol as-tronomija netarnauja nei dievams, nei be-dieviams.

Zaksas sako, kad "religijos šalininkai, kovodami prieš begalybę, irgi negali be jos apsieiti." Vaje, kiek tas Zaksas mažai žino: religija begalybę Dievu išaiškina, o ateiz-mas su begalybe be Dievo taip susipainioja, kad, kaip ir Ragauskas, tvirtai stovinčių bastionų pajudinti nepajėgia. Prieš keturias-dešimt metų Lietuvos žemėje prof. Šilkars-kis aiškino Štūpui, kad kova su kunigų gas-padinėmis dar nėra kova su Dievu. Tvirtai bastionai tvirtai tebestovi.

Zaks'o straipsnis visumoje parodė bolševikų bedievybės silpnumą. Ji giriasi besiremianti mokslu, bet mokslas griaua ne religiją, o bedievybę.

POST SCRIPTUM. Anąkart gaunu tokį laišką: Žmonės kalba, kad tu, Girkakali, esi didelis bedievis! Pasiaiškiniu: neteisybė. Labai nekenčiu prietarų, nekenčiu net ir šventų prietarų. Gerbiu ir giliai tikinčius ir gilius bedievius. O pats dėl Dievo neabe-joju, nors Jam ir priekaištauju: kam Jis davė žmogui tokį menką protelį. Už tai ir jaučiame ne tiek patį Dievą, kiek Jo šešė-lius. Bet gal taip ir reikia, kad nepaliauja-mai jaustume tai, ką išreiškė jau šv. Augus-tinas: nerami mano siela ... (ir t. t. su įvai-riausiais niuansais).

Yra toks pasakojimas. Vienas žemaičių plikbajoris nuolat atėdavo į bažnyčią ir, niekam daugiau tuo metu bažnyčioje nesant, nuolat garsiai kartodavo:

-- Dėkoju tau, Dieve, kad mane sutvėrei bajorui..

Nusibodo šis maldininkas zakristijonui. Tas kartą užlindo už altoriaus ir, vaidindamas nežemišką, storu balsu pamažu pagie-doj:

-- Ale ir durnas!

Bajoras tai palaikė Dievo balsu ir atsakė įstizeldęs:

-- Kokį, Dieve, sutvėrei, tokį ir turil

Toks anekdotas apie bajorą, bet jis iš-reiškia gilią tiesą: ne iš mūsų priežasties mes esame tokie.

STEBĖTOJO PASTABOS

Siluvos kopytėlė Washing-tone, sakoma, kupina (net perkrauta?) brangių tautinių simbolių. Ją įrengė senųjų Amerikos lietuvių gausios aukos. Nors norėta (ir tebe-norima) jai prikergti pašali-nių politinių siekimų, gerų savo vietoje, bet, istorijai bėgant, ji pasiliks paminklu lietuvių katalikų buvimo ir veiklos Amerikoje. Jos šventinimo greta vykęs mūsų katalikų tikiybinių kongresas nei neprisiminė reikalo rasti kelią prieti prie tikinčiųjų Lietuvoje!

Laiške iš Lietuvos rašo-ma: "Davėme prašymus mi-nisterijai ir važinėjome, reikalaudami kunigo. Ir su-laukėme. Bet nėra bažny-čios, nes valdžia neleidžia statyti naujos, vietoje sulū-žusios. Pamaldos laikinai troboje. Norime pirkti baž-nyčią namą."

Saturday Evening Post žurnalas (29 d. rugpj.) iš-spausdino Algio Budrio apy-sakėlę "The Master of the Hounds" -- tema šiek tiek skirtinga nuo Budriui "science fiction" įprastos.

Tėvų pranciškonų High School Kennebunkport, Me., sakoma, šįmet turi 105 stu-dentus -- visi "lietuvių tėvų vaikai." Tėvų Marijonų Ma-rianapolis kažin ar šįmet turi 5 lietuvius -- visi kita-čiai.

Gustaitis apie mūsų kai kuriuos "baliukus" rašo: Kopūstai ir dešros -- ir akys: Dvi akys, lietuviškai geros, kaip gyvos mums šypsos iš kiaušės galvos.

Mūsų veikėjų archyvus ima globoti kitaučiai. Anuo-met Pensylvanijos univer-

sitetas nupirko J. Šaulio kny-gyną, o dabar vokiečių vals-tybinis knygynas Munchene pirkto P. Klimo Paryžiuje paliktą archyvą. Pats Klimas gyvena Lietuvoje, beveik apa-kęs.

Amerikoje turime net per daug archyvų: Pasaulio lie-tuvių archyvą, prelado Jūro Alkų, Tėvų jėzuitų namą, Marianapolio kolegiją, Li-tuanistikos institutą ir kt. Kokia visų ateitis? Drauge V. L. rašo: "Jei lietuvių or-ganizuota įstaiga nebegalės veiklos tęsti, visada galės parduoti amerikiečiams, iš-siderant privilegijų." Kažin, ar "visada"? Sveikiausia tautai būtų rasti kelių mūsų archyvus kaip nors perduoti istaigoms Lietuvoje, ypač Vilniaus universiteto knygy-nui.

Lietuvių fonas liepos 1 d. turėjo 1197 narius ir \$173,-788.48 bankuose, o \$103,000 aštuonių Amerikos korporacijų šėrų. Ar krito šėrai kiek paskutiniu Wallstryto nuosmūkiu? Kažin, ar fondai tinka aukomis spekuliuoti?

Londono Times literatūros priedas recenzuoja dvių anglių profesorių (Carsten ir O'Neill) veikalus apie Vokie-tijos armijos viršūnes. Car-steno veikalas yra "The Reichswehr and Politics, 1918-1933," o O'Neillo -- "The German Army and the Nazi Party." Recenzentas sako: Po kaizerio rezignaci-jos Seecktas iš naujo peror-ganizuotų pajėgų veiklą slapstė namie ir Sovietijoj, bet "later on Finnish and Lithuanian collusion came in usefully." Ar mūsų kariš-čiai žino ką apie šį "susidėjimą"?

Mes

Atkelta iš 4 psl.

vartinio įvairių tautinių-tikiybinių grupių suliejimo ir naują lydinį vyksmas maždaug pastebimas visame pasaulyje. Jis neišvengiamas valstybes stantant."

Jis pastebimas, pavyzdžiui, ir Amerikos Liė-tuvoje, kurioje apsigyveno mažiausia 300,000 Lietuvoje gimusių (tautos trečdalis?). Jau praė-jusiame šimtmetyje mūsų spauda ėmė sielotis jaunimo (ir senimo) nutautimui, o kun. J. Žilūs veikale "Lietuviai Amerikoje," 1898 m. pasakojo kaip amerikozmai "teršia" lietuvių kasdienę kalbą. Nutautimu spauda sielojosi ir prieš I Pas-karą, sielojosi vis rimčiau ir dabar. Lietuviai nutausta ir įsilieja į naują valstybinį lydinį -- Ameriką. Ar Lietuvos "rusinime" galime paste-bėti savaimingo gaivališkumo, kurį pastebime "amerikonėjime"? Ar prievarta tėra vienintelis skirtumas tarp šių dviejų vyksmų? Gal ir Lietu-voje jau yra tėvų, sakančių, kaip ir Amerikoje "Kur tu su lietuvių kalba nueisi?" Tačiau Lietu-voje besilankantieji mums atveža žinių, kad ten didžiumoje taip nėra. Taip pat ir iš laiškų, mus pasiekiančių iš Krašto, tenka spręsti, kad rusėji-mui lietuvių taip nelinkę, kaip mes čia amerikō-nėjimui. Pagaliau tai ir suprantama: lengviau tirpstame Amerikos tautų katilė, nes čia nėra prievartos -- darome tai savo valia, dažnai net nepastebėdami. Retai pasigendame ir lietuviškos knygos ar spaudos, nes jos čia turime per akis. Ne taip juk buvo spaudos draudimo metais. O jei taip kās čia paimtų ir uždraustų lietuvišką spau-dą? Beveik tikrās dalykas, kad ir vėl atsirastų knygnešių.

Prelato Končiaus sukaktis

Atkelta iš 1 psl.

APIE BALFO VEIKLĄ

Knygoje "Atsiminimai iš BALF veiklos" rasime 400 psl. istorinės medžiagos apie lietuvių šalpa, migraciją. Ją klekvienas naujasis ateivis turėtų įsigyti ir kaip bibliją, pažodžiui išstudijuoti ir pamatyti, kiek senieji Amerikos lietuviai, jų organizacijos, spauda ir kultūrininkai dirbo, norėdami padėti nuo karo nukentėjusiems broliams išsilaikyti kuniškai ir dvasiniai bei atsirasti laisvuose demokratinuose kraštuose.

Posėdžiaudavom ir Stalinplaz No. 1, Vienoj, Austriją rusams valdant, kad tik būtų įmanoma lietuviams pagelbėti gyvybes išlaikyti, nustumti badą ir rasti galimybę juos įkurdinti jei ne Amerikoje, tai bet kuriame kitame krašte, kur tik jų dūšia nuo kūno neturėtų atsiskirti. Daug kas nesuprato ir priekaištavo, girdėję, kad

UNRA laikais prel. Končius kal kuriems būk tai pataręs grįžti į Lietuvą, kitiems emigruoti kitur, o ne ten, kur jie norėję vykti. Daug kas jį ir kitus jo bendradarbius net kaltino esant Amerikos agentais.

Tik dabar, pagyvenę Australijoje ar Pietų Amerikoje supranta, kodėl tais laikais taip buvo prel. Končiaus ir kitų taip kalbėta ir patarta.

Atskirose šalpos organizacijose prel. Končius veikė daug anksčiau, o po II Pas. karo 1940 m. Amerikoje tas judėjimas padidėjo. Jį priešaky vėl atsirado dr. Končius ir tik aštuoniems Amerikos lietuvių šalpos fondams, jų tarpe ir A. Olio vadovautam susijungus, 1944 m. buvo sudarytas BENDRASIS Amerikos Lietuvių Šalpos fondas, kurio vardu tie didieji BALF darbai per 20 metų ir atlikti.

Šalpos darbe dr. Končius po I Pas. karo jau 1916 m. dirbo. Tada lankė lietuvius

karo belaisvius Vokietijoje, o vėliau, Lietuvos vyriausybės pagalba, įsteigė 1919 m. Centro biurą, lietuviams belaisviams grąžinti.

Tada per Allied Commission for Repatriation of Military Captives pavyko per metus grąžinti virš 30,000 belaisvių. 1921 m. Lietuvos vyriausybė Končių pasiuntė į Maskvą ir Leningradą par tvarkyti civilių lietuvių grąžinimą į Lietuvą.

KAIP KŪRĖSI IR VEIKĖ BALFAS

Nelengva buvo ir BALFui pradėti veikti. Ne iš karto gautas Amerikos President's War Relief pripažinimas. Daug Washingtono durų teko varstyti, iki pagaliau 1944 m. vidury gautas pripažinimas, ir su BALFu įsijungėme į War Relief Fund. Tada spausdinome, siuntinėjome milijonus atsišauki-

PRANĖ LAPIENĖ, prel. Končius ir leva Trečiokienė. Lapienė ir Trečiokienė buvo BALFo našlaičių komisijos narės.

my, kalbėjome lietuviams ir kitataučiams, prašydami aukų; jų gavome visiems ir jų gavo BALFas, kas davė progos šiai lietuvių organizacijai atsistoti ant kojų. O spalio mėn gautasis pusmilijonis dolerių iš karo fondo BALFo veiklą išskėlė į pačią aukštumą.

Kiek darbo įdėta iki praveistas DP Act of 1948! Prel. Končius Ameriką škersai išilgai išvažinėjo susitikdamas su įtakingaisiais kongresmonais ir senatoriais jų namuose ir sostinėje. Tą darė ir jo pagelbininkai. Darbas BALFe garantijoms paruoštas anksti, reikėjo tik įstatymo! Ir kai praveistas įstatymas, 10,000 garantijų iš Amerikos lietuvių, tarytum per naktį atsirado imigracijos įstaigose! Lietuviai pirmieji didžiausiais transportais pradėjo į Ameriką vykti. Kitos tautos lietuvius pradėjo pasivyti tik po pusės ar metų laiko! Žinoma, labai svarbu, kad mes, amerikiečiai, buvome gerai organizuoti, o taip pat svarbu, kad pavyzdinai tvarkėsi lietuviai, tada tremtiniais vadinami, Vokietijoje, Austrijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Šveicarijoje.

BALFas davė net arti 3,000 studentų stipendijų, davė pagalbos kultūrinėms įstaigoms stiprėti, spaudai klestėti, menu savuosius ir kitataučius, ypač okupacines karluomenes žavėti. Tas dar

daugiau padėjo lietuvių vardą kelti ir išsilaikyti kultūringų tautų tarpe. Tuo pasiremdamos okupacinės valdžios, ypač Vokietijoje, teikė daug pagalbos lietuviams. Amerikiečių lietuvių nuvykimas į Europą ir kontaktai su tarpautiniais pareigūnais taip pat labai daug gelbėjo.

PREL. KONČIAUS PLANAI

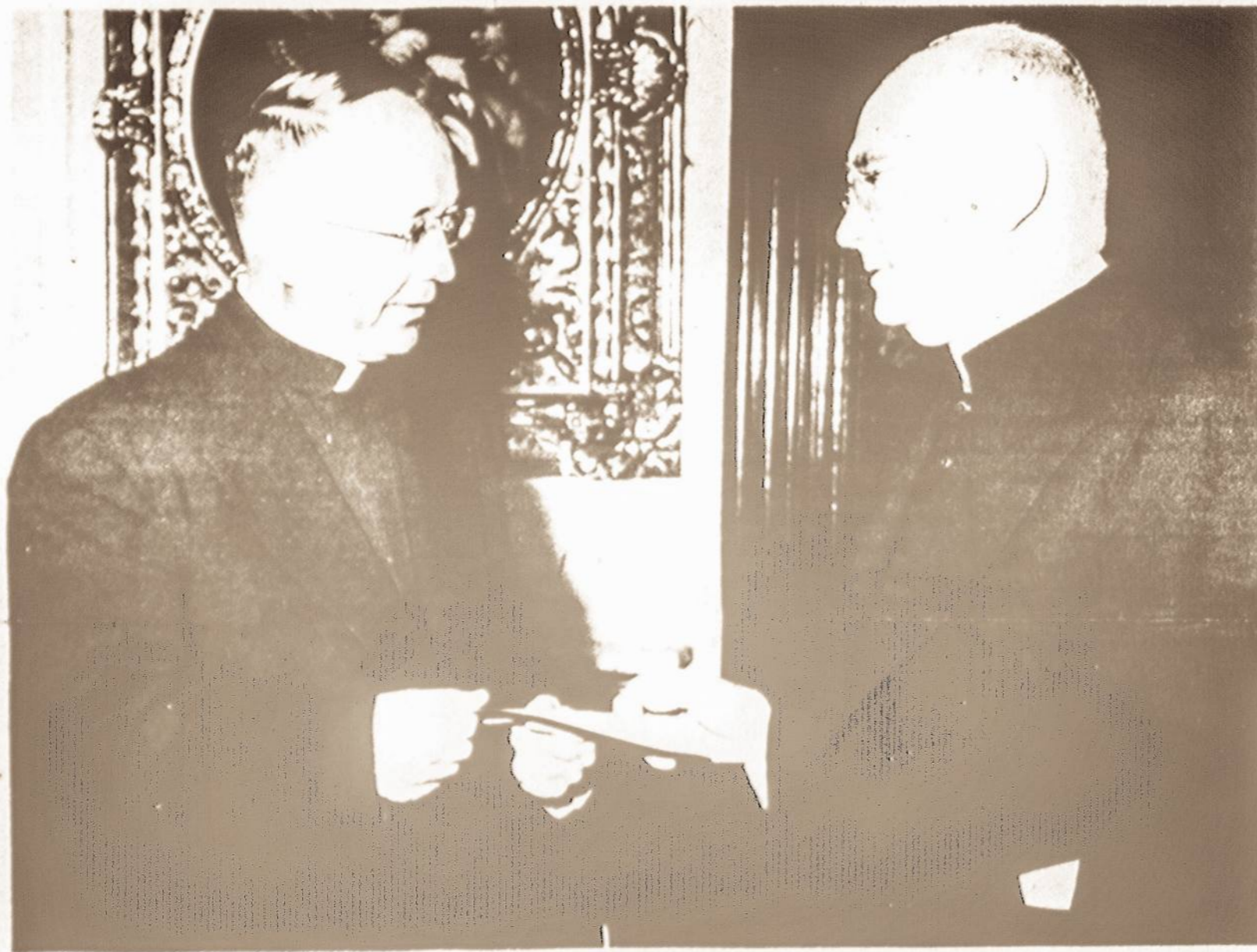
Be istorinių raštų kitataučiams ir mūsų jaunimui žinių anglų kalba apie Lietuvą, kanauninko svajonė yra, kad BALF pagalba ir visų lietuvių talka būtų galima lietuviams tinkamam klimate įsisteigti lietuvišką sodybą, kur galėtų reikštis mūsų senieji veikėjai, kultūrininkai ir iš kur jie galėtų jaunimui teikti pakankamai stiprybės lietuvių bei Amerikoje išlaikyti. Čia yra daugiausia lietuvių, jie turtingiausiai gyvena, ir šiame krašte tai galima atlikti. Kitų valstybių lietuviai mus paseks, Lietuvių bei pasauli išlaikyti tai daug padėtų. Bet tą darbą reikėtų neatidėliotinai pradėti. Už dešimties metų jau bus vėlu!

* KUN. JONUI KINTAI, Patersono liet. par. klebonui rugsėjo 25 d. ruošiamas pagerbimas kunigystės 35 m. ir Patersone klebonavimo 30 m. proga.

* HARTFORD, CONN. pradėta lituanistinės mokyklos veikla. Susirinkimui vadovavo Kazys Petruškevičius, kuris pareigas pavedė inž. B. Dapkui. Sekretoriavo G. Aleksandravičienė. Iždininkė Zita Dapkienė pranešė, kad kasoj tėra tik \$194,15. Pernai išlaidų buvę \$616,48. Į tėvų komitetą išrinkti: inž. Benediktas Dapkus, Regina Pilvelienė, Jonas Zdanys. Pernai mokytojų Stefano Rūkienė ir Konstancija Neortienė.

* KOSTUI OSTRAUSKUI paskirta Vinco Krėvės premija už knygą "Žaliojo lankelė". Ją paskyrė Lietuvių Akademijos sambūris Montrealy, Kanadoje. Anksčiau premijuoti: J. Aistis, J. Mekas, M. Katiliškis, V. Ramonas, A. Mackus. Jury Komisiją sudarė: dr. H. Nagys, dr. I. Gražytė, V. A. Jonynas, K. Barteška ir R. Keturka.

* Tėvas dr. Viktoras Gidžiūnas, OFM, rugsėjo 11-17 dd. Oxfordo universitete, Anglijoje, skaitė paskaitą "Skotižmas ir skotiškai Lietuvoje." Tai skoto John Duns 700 m. gimimo sukakties proga.

PREL. KONČIUS priima čekį - auką BALFui iš Vyskupų Šalpos Komiteto. Jį įteikia kardinolas Spellman.

Lankdamas Vokietijoje, prel. Končius lanko tremtinių stovyklas ir vaikučiams įteikia dovanų.

Vedlūgos kelias į žmogų

JONAS KIZNIS

Šių dienų romanas išgyvena krizę. XX-to amžiaus ideologiniai drebėjimai tiek sukūrė žmogaus psichiką, kad vertybių kategorijos, amžinos tiesos ar sąvokos, šimtmečiais tikslintos ir dailintos, sueižėjo ir susprogo skeveldrom. Žmogus prarado "amžinų tiesų ar dogmų" pagrindus, ir jo sąmonę užplūdo aštrūs ideologiniai konfliktai, skaudūs pergyvenimai, kankinantieji abejojimai bei nusivylimai. Religiniai tikėjimai, praradę žinomo funkciją, išvirto mitais lygliai tokiu pat būdu, kaip senųjų graikų tikėjimas.

Ideologinės ir dvasinės audros negalėjo nepaveikti dailiosios literatūros. Jos žanrai tai atspindėjo kiekvienas savaip. Romanas prarado savo struktūrą, sulyriškėjo ir dažnais atvejais išvirto nepabaigiamų psichinių analizų, skausmingų pergyvenimų vientisu, plokščiu atpasakojimu. Rašytojas nusisuko nuo išorinio pasaulio ir nuo žmogaus, savo artimo, įsirausęs ideologinių skeveldrų griuvėsiuose. Nusigręžimas nuo pasaulio, užsidarymas intensyvi dvasinių audrų metų, o nuo jos yra neatskiriama moralinė problema.

Šio meto epinės kūrybos kai kurios bendros tendencijos užčiuopiamos ir ką tik išėjusiame Petr. Tarulio romane "Vilniaus rūbas." Iš pirmo žvilgsnio, romaną pavarkčius-paskaitinėjus ar pasklausius skaitomos ištraukos, atrodo, lyg jis būtų būtines tikrovės vaizdavimas, gausiai perpintas gamtos motyvais. Toki išpūdi sukėlė klausytojam liepos 9 d. Santaros-Sviesos literatūros vakare paskaityta ištrauka iš "Vilniaus rūbo," kur "mažųjų gyvų sutvėrimų prastoji lauko muzika" skardena visu plotu, kiek tik ausis pagauna, vasaros vakarą.

Romaną paskaičius, dabar aišku, kad ano Santaros-Sviesos literatūros vakaro dalyviai, atsiminus jų pastabas ir išpūdžius, nesuprato "Vilniaus rūbo" ištraukos tikrosios prasmės. Toji ištrauka nebuvo tiksliai interpretuota ir tų, kurie apie

Santaros-Sviesos literatūros vakarą rašė spaudoje, nes ji nebuvo visa skaityta (dėl laiko stokos), kaip romano autorias buvo pasiūlyta; o ištraukos antroje pusėje ir pabaigoje yra raktas į jos reikšmę ir prasmę, kur ji išryškėja kaip satyrinė doktrinieriško kūrybos supratimo kritika.

"Vilniaus rūbe" keliamos problemos sprendžiamos per amžių amžius: kūrybos laisvės, žmogaus kaltės ir laimės problemos; gi pagrindinė romano problema yra žmogaus metamorfozės -- kaltės išgyvenimo ir savęs atpirkimo -- išlaisvinimo problema. Dėl šių universalių problemų meninio sprendimo metodų ar priemonių "Vilniaus rūbas" skirtinas į eilę tokių veikalų, kaip Moljėro "Tartufas," Gogolio "Revizorius" ar "Mirusios sielos." Kaltės išgyvenimo ar savęs išlaisvinimo problemos sprendimas "Vilniaus rūbe" primena "Dieviškąją komediją," kur paklydęs Dantė Vergilijaus vedžiuojamas po pragarą ir skaistyklą ir Beatricės nuvedamas į dangų; gi "Vilniaus rūbe" beklaidžiojantis miške Vedlūga, ištroškęs žmogiškos paguodos, miško keliuko nuvedamas pas žmogų.

Būtų netikslu prileisti Petr. Tarulį sekus kurį klasišką. Personažai, kaip Vedlūga, yra gyvenimiški; jie sutinkami kiekvienoje epochoje skirtingose situacijose ir pavidaluose, nors jų veikimo motyvai dažnai yra tie patys ar panašūs.

"Vilniaus rūbo" pagrindinė meninė problema yra gyvenimiškos tikrovės atkūrimas stiliaus priemonėmis. Stilius yra autoriui svarbiausias įrankis "Vilniaus rūbo" struktūrai pakelti į meninį lygį. Vedlūga, vyriausias romano personažas ir pagrindinės idėjos įkūnytojas, būtų tik težė, abstrakcija ar stumdoma sąvoka, jei jis ir jo aplinka nebūtų be atvangos stimuliuojama stilizuotos detalės. Detalė tampa gyva pulsuojančia ląstele "Vilniaus rūbo" organizme.

Kiti romano elementai nėra tokie ryškūs. Pagrindinė akcija ir kontra-akcija, intriga, atrodo, autoriaus sąmo-

ningai slopinama. Tuo jis išvengia būtino elementogausos, bet tuo pačiu visuomeninis fonas irgi suiaurėja. Tačiau tai ne tiek nesvarbu romano pagrindinei idėjai.

Pagrindinės akcijos pradžios skaitytojas nemato: neparodoma, kaip Vedlūga vienoje Vilniaus bažnyčioje atkerpa dalį puošnaus apsiausto, kuriuo yra apsiasta šv. Stanislovo statula prie šalutinio altoriaus, kaip ta dalis apsiausto išnešama iš bažnyčios, kaip ji pernešama per demarkacijos liniją į Lietuvą; ir visą eilę kitų akcijos momentų autorius vengia išskelti ir paryškinti, nenorėdamas gaišinti laiko pakeliui į pagrindinį tikslą.

Būtino elemento autorius irgi vengia. Vilniaus praeiti ir jo charakterį pasakoja labai atitraktai; lyg siluetas praslenka Gedimino miesto praeitis ir dabarties vaizdai. Charakteringi Vilniaus turgų vaizdai tik praeinančių žvilgsniu škicuojami. Poniūčių kavutė labai stropiai apvalyta nuo buitinių detalių; ir pačios poniūtės tik vienu kitu taikliu brūkšniu paryškintos.

Viršinių pasitarimas dėl Vedlūgos, ji areštavus, būtines aplinkos elementų turti tik tiek, kiek būtina reikalinga. Baigiantis pasitarimui, žinoma, degtinės bonka su silkute atsiranda ant stalo. Ir Vedlūgos praeities gyvenimas dažniausiai pasakojamas jo prisiminimuose, kurie jam iškyla skaudžių išgyvenimų ir sukrėtimų progom. Tokiu būdu jie praranda būtino elemento charakterį ir tampa vidinio gyvenimo epizodais.

Pagaliau minėtoji ištraukoj gamtos vaizdai virsta alegorija, kurios prasmė yra jos idėjoj. Ten vasaros vakaro lauko mažieji muzikantai groja kada tik nori kiekvienas savo dūda. Autorius sako: "Čia gi tokia viso lauko vasarinė daina -- sutartinė, kuri laisvai plaukia iš valščiaus į valščių, nesulaikoma mai peržengta sienas ir ru-bežius, kai nepakanka tos vienos respublikos, užgriebta net kitokias svetimas žemes, nepaisant, jog jos saugomos iki dantų apginkluotų sargybinių. Ir ten ši dainelė-vasa-

"VILNIAUS RŪBO" autorius Juozas Petrėnas.

rinė bus sava, ne svetima. Nei jokių aukštų kalnų nei gudriųjų užtvary, o gi ir niekieno valios nesulaikoma ir nei šiokiom, nei tokiom pastangomis nenutildoma -- šiandien, ryt ir visada skambanti valion ištrūkusi muzika! Į tą daugiabalsę sutartinę įsijungia ir didžiausias lietuviško lauko solistas, musų visų senas pažįstamas, pats Uodas."

Autoriaus manymu jam net paminklas pastatytinas; gal dėl jo drąsos savo kukliu zirzekliu įsijungti į daug galin-gesnių muzikantų orkestrą: svirplių, žiogų, kurkių ir kitų vabalų-vabaliūkščių. Ši vasaros vakaro lietuviško lauko muzikantų sutartinė yra himnas kūrybos laisvei ir kartu kritika kūrybos pajungimo doktrinos ideologijai.

"Vilniaus rūbo" personažai nėra gausūs. Jie visi ryškūs ne tik charakteriu, bet ir plastiniu vaizdu. Karusė, Vedlūgos "suokalbiniškė," greita, apskuri jauna našlė. "Ištikima buvo. Rūpinos, kad jam pasisektų. Sušilus bėglojo, kalbėjo, gaudė laimę jam, ne kam kitam. Nespėdavo Vedlūga pagalvoti, ji jau atspėdavo jo troškimus. Nuo jos vis ateidavo šiluma.... Toks ramus jos moteriškas pajėgumas. Todėl ji tokia drąsi su kiekvienu vyrų: arčiau jos vyrai švelnėja, o jeigu įsidrąsina kuris nors, tai tik pačios Karusės dėka."

Pora policininkų: Stasys Kaciušis ir Antanas Šiaudinis, vyresnis policininkas, Kaciušio viršininkas. Šiaudinis, tai karjeristas ir patalkūnas, kokių dažnai pasitaiko didesnės ar mažesnės apimties administracijose. Jam viskas šventa, kas "parašyta ir pasakyta." Nei svarstyti, nei abejoti negalima. Jo paslaugumas neribotas: bėga pridudamas durų atidaryti, "bėga labiausiai įtakingam viršininkui į turgų ypatingai gardaus sūrelio pirkti, meluodamas, kad tik jis vienas žino, kur toki nuostabų sūrį gauti." Šiaudinio bendradarbiai šaipydavos, kad jis iš viršininko kambario kitaip neišėidavo, kaip tik atkakaliai, kadangi neišdrįsdavo savo viršininkui nugarą parodyti.

Kaciušis, tai geraširdis mėlynų akių aukštaitis. Jis iš kito molio lipdytas; ramaus veido, kresnas, plačių

menčių, stambiai tašytas, ilgom artojo rankom. Jis eina lyg senas antinas, į abi puses lygiai nesulaikoma ir plačiai statydamas kojas; jis vis palinkęs į priekį, ir atrod, parvirs kniūpsčias, bet vis laiku išmeta koją pirmyn ir taip eina nenuvirsdamas. Jis prie kitų nesitaiko, turi savo nuomonę ir veikia pagal savo sprendimus. Jam autorius ir leidžia bausti Vedlūgą, kai ateina laikas, Kaciušis žino, ko vertas Šiaudinis, ir jis jo mažai paiso. Jis, lyg koks šeimninkas, pats supranta, kaip kada ir ką daryti.

Epizodiniai personažai irgi pakankamai ryškūs. Zakristijonas, Vedlūgos dėdė, ir jo žmona, Karusės sūnus Pranukas, Valerija, pirmoji išbandžiusi stebuklingąjį Vedlūgos vaistą, senstelėjusi Vilniaus prostitutė, du lenkų karininkai, poniūtės, susižavėjusios batusiuo iš Vilniaus elegancija, ir kiti.

Vedlūga, pagrindinis romano herojus, yra auka savo paties idėjos-svajonės, nutrenkusios jį į pačią giliausią bedugnę, kur žmogus netenka pasitikėjimo savimi ir savo artimu-žmogum. Vedlūgos puolimas juo skaudesnis, nes jis praranda kartu ir moterį, kuri artėjo į jį su širdimi, užuojauta ir meile. Bet Vedlūga ją, Karusę, pamiršo, patekęs į "aukštesnę visuomenę." Čia ir buvo jo kritimo pradžia. Jam pradėjo sektis. Pontutėm padedant, ypač pontai Vandai, jo palaimintos prekės pereinimas augo, ir jis nebe-grižo pas Karusę. "Neišlaikė...nelaiminga Karusė! Paniekinta širdis į nieką neat-sižvelgia." Ir Karusė padarė tai, kad Vedlūga policijos buvo tardomas ir nuvestas prie demarkacijos linijos, kad grįžtų iš kur atėjęs.

Vedlūgos kaip personažo evoliucija yra žmogaus kelias iš svajonės į tikrovę. Šiuo atžvilgiu jis yra panašus į Don Kichotą, prieš mirtį atgavusį protą ir supratęs savo klaidas. Apie tai liudija jo testamentas ir priešmirtiniai pareiškimai. Vedlūga pasiryžęs prekiauti šv. Stanislovo apsiaustu, kad praturtėtų ir galėtų gyventi

DAIL. NATALIJA JASIUKYNAITĖ prie dalies paveikslių savo parodoje, kuri ką tik pasibaigė Pen and Brush galerijoje Manhattan. Dabar ji ruošiasi naujai parodai, įvyksiančiai šį rudenį National Arts Club New Yorke.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Nukelta į 8 psl.

Vedlūgos kelias...

Atkelta iš 7 psl.

patogiai bei ramiai, pergyvena kelis lūžius. Pradžioje jis daugiau nerimo dėl savo idėjos "genialumo" ir vilties pasiekti tikslą, ir jo negriaužė jokie sąžinės priekaištai, kol jis "platino" patį apstiaustą mažais gabalukais, nes iš esmės jis darė tą patį kaip ir tie, kurių valia ir sprendimu šv. Stanislovo statula atsistojo prie šilutinio altoriaus vienoje Vilniaus bažnyčioje. Prekel išsekus, Vedlūga grįžo į Vilnių, ir čia pergyveno audringą krizę, palenkiant save tęsti pradėtą darbą. Jam reikėjo sutrinti ir išmesti vaikystės įsitikinimus, kad galėtų meluoti savo klientams, įteikiant jiems krautuvių pirktą medžiagą kaip p. laimintą prekę.

Sugrįžęs iš Vilniaus ir ponios Vandos įvestas į aukštesnį luomą, Vedlūga toliau dirbo savo darbą kaip užkietėjęs sukčius, abiem rankom grieždamas pinigūs iš ko tik pakliuvo. "Vedlūgos visos veidas ilgai apsidengė, nors permatomu, bet kietu abejingumu ledeliu. O jo akys pagaliau sustingo toje pačioje, jau nesikeičiančioje, uždaroje išraiškoje, kokia atsiranda tam tikros rūšies profesionalams, pašauktiems žmonėms tausoti." Vedlūga nebegraudino savęs atsiminimais, kurie jį kartais užplūsdavo; ypač jis nemėgdavo prisiminti anos dienos, kai jo "drebanti vaigišius ranka buvo ištiesta į altorių."

Bet atėjo nelemtoji diena, ir Vedlūga pakliuvo. Policijos tardomas, jis sumaniai gynėsi. Viršūninkų nutarimu jis turėjo būti grąžintas už demarkacijos linijos. Tardymas, prarastas šiaudinio, tai jomai ir psichologiškai turtinga dvikova šiaudinio su Vedlūga, kurią laimėjo pastarasis. Vedlūga kelioms atgal, kurią jis pradėjo kaip intinys vedamas Kaciūšio ir šiaudinio, yra žmogaus grįžimas į save, savęs suradimas.

Vedlūga, paliktas vienas prie vinguriuojančio upelio, po to kai jį Kaciūšis apskaldė, pradeda kelti žmogų repečkom, nes tuo Kaciūšio smūgio buvo sukniubęs. Repečiojantis Vedlūga, tai prasmingas vaizdas, ir po jo ilga eilė kitų vaizdų lyg ir sakytu, kaip keturkojis pavirsta į žmogų.

Ilgai klydinėjęs Vedlūga po pelkėtą skardį, kuriame jį paliko šiaudinis ir Kaciūšis, Klampodamas pažliugusiom samanom, jis suprato, kad Karusė jį įstūmė į tą praktišką skardį. Ir daug ką kitą jis suprato iš savo nuoloto gyvenimo, pažliūrėjęs į save tikrąjį, nepridengtą jokiom iluzijom ir fantazijom. Vedlūgos klaidžiojimas po skardį tai jo išpažintis sau pačiam.

Autorius nesigaili Vedlūgos. Prikančinges jį iki nevilties, dar pamurkdo dumblynas samanais, iš kurių vos bepakyla. Šalčio ir nevilties kankinamas jis pajunta šturpioj bedugnėje: vienišas, apleistas, paniekintas. Jį prislegia sunki tyla, "į ledą sušalusį tylą." Vedlūga vis eina... sustoja savam reikalui, ir po to jam pasidaro žymiai geriau. Netrukus jis užteina miško keliuką ir juo eidamas, užuodžia dūmus — reiškia, žmonės netoliese.

Abejodamas savimi ir tais, kurie ten gyvena, jis vis eina ir pagaliau pamato pamiškęj trobas; neryžtingai į jas artėja ir pastekęs duris, abejodamas paspaudžia valki ir įeina į priėnglį. Iš trobos išbėga jaunas berniokas ir kviečia sušalusį dėdę į vidų sušilti...

Paskutinis Vedlūgos lūžis, kuris jam gražina viltį pradėti gyvenimą iš naujo, kalba apie autoriaus gilų tikėjimą žmogumi. Vedlūgos gyvenimo analize autorius nubrėžia kreivę, kuri būdinga dažnam žmogui. Žmogus apgaudinėjamas, tampa pats apgaviku, nuosmukis į nevilgtį ir prisikėlimas pradėti gyvenimą iš naujo. Šioj schemoj matome Vedlūgą. Joje yra ir gili kritika visų tų, kurie veda žmogų kažkur, jį apgaudinėdami. Jie jį veda į katastrofą, po kurios žmogus tik savo jėgom galės pakilti.

Sakoma, kad mūsų laikų pagrindinis bruožas yra pastanga demaskuoti kiekvieno tikėjimo netikrumą. Šiame pasakyme glūdi žmogaus pasiryžimas pažvelgti į save be kaukės — tai, ką padarė Vedlūga, klydinėdamas pelkėtam skardyje. Bet ar tas įmanoma gyvenime? "Vilniaus rūbą" idėjinis pagrindas, jo filosofija yra aktuali ir visuotinė problema, ji ypač aktuali lietuviškai tikrovei, kur ideologiniai patriotai siautėja nuo seno. Jų intencijas labai vaizdžiai nusako vieno iš tokių patriotų prisipažinimas: aš nesijaučiu laisvas, jeigu negaliu persekioti žmogaus, kitaip galvojančio negu aš. Tai produktas bendruomenės, užsi-mojusios save sunaikinti.

"Vilniaus rūbą" dėl satyros gausumo galima laikyti satyriniu romanu. Satyriniam elementui atsirasti reikalingas racionalus vertinimas, atskleidžiantis esamos situacijos ar atskiro žmogaus elgesio tikrąją priežastį.

Antanas šiaudinis skaitytojui atrodo tikrai vertas pajuokos, nes autorius parodo tikrąjį jo paslaugumo savo viršūninkam priežastį. Autorius kančias pasijuokia ir iš ponūčių, susižavėjusių šiek tiek apatrynusiu Vilniaus batsiuviu dėl jo inteligencijos, stiliaus grakštumo, lakaus proto. Ir pabaigoj telieka tik jom pačiom pasijuokti iš savęs.

Romano fabulos vingių ir posūkių priežastis Petr. Tarulis mėgsta atskleisti personažų išgyvenimuose. Vedlūga savo žlugimo priežastį suvokia, kai jis jau klydinėja paliktas vienas skardyje. Skaudžios nesekmės kančioje, jam staiga iškyla Karusės vaizdas, ir viskas paaiškėja. Autoriaus psichologinis metodas ryškėja ir Vedlūgos charakterio atskleidime, kur yra daug autoanalizės.

Romano kalba turtinga, išpuošta drąsiais, vaizdingais palyginimais. Stiliui autorius svarbiau negu kas kita. Tai svarbi ir plati tema, apie kurią reikėtų kalbėti atskirai.

"Vilniaus rūbą" išleido Nidos knygų klubas 60-juliediniu.

**NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
VIENYBĖS
PRENUMERATĄ!**

Baigėsi atostogų metas - savo klasės auklėtojos Felicijos Misiūnaitės vadovaujami, Mielagėnų (Vilniaus krašte) vid. mokyklos mokiniai sugrįžta iš tradicinės išvykos.

J. Bajorūno nuotrauka

ILGESIO POEZIJA

SONE TOMARIENĖ

Jeigu reikėtų vienu žodžiu apibūdinti Mykolo Vaiškiaus poeziją, tai geriausiai tiktų -- ilgesio poezija. Bet vienu žodžiu neapibūdinsi nei sudėtingos žmogaus kūrybos, nei poeto charakterio (nors vaikui tiktų -- švelnus). Ko ir kaip ilgisi poetas? Atsakymo paieškose jo paskutinėje poezijos knygoje "Serškno sidabras" (išleido 1965 m. Lietuviškos Knygos Klubas, 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629; kaina \$1.50).

Pirmiausia, poetas jaučiasi vienišas. "Aš vienas, toks vienas, vėtrų mestas į svetimą šalį" (58 p.), skundžiasi poetas, lygindamas save su Kalėdų eglute:

Tu mano sesuo, nes ir tu apgallėtina: tave iš giružės gimtosios išvietino, man atėmė šventąją motiną Lietuvą. (59 p.)

Savo vienišume jis ypatingai ilgisi grožio:

Pasilgiau kažko, ilgesingai gražaus, lyg kad dyvino sapno saulutės, kas stebuklą sukurtų iš žemės žmogaus, kai nušvistų jis, melė pajutęs. (33 p.)

Savo vienišume jis bendrauja su gamta. Su žolele trokšta pasikeisti į mėlynę, "kur saulės rūmai krikštoliiniai," ilgis "grožio... kuklaus, rasoto... galvaus ir gero..." (kurs) žydėti verstu" (38 p.), klausia gėlę: "Gal ir tu gelmėj šviesos ilgėjais?" Klausia ir susitraukusį paukštelį:

Ko žiūrai į aukščio tas mėlynas jūres, kur sklendžia didingas erelis galiūnas? Gal trokštum ir tujei į dangų pakilti erelio sparnais ir skraidyti karalium? (48 p.)

klausia ir gėlę edelveisą:

Ar tau negaila vienai vis vienai taip tyliai degti naktį ir dieną, kaip mirga snagė ten mėnesienoje, ir gest vienatvėj, lyg kapinyne? (50 p.)

Poetas grožisi žemės žalumumu ir dangaus mėlynumu, bet kartu vėl ilgisi:

Toks skaidrus ir tyras begalybių mėtis. Toks švelnus ir minkštas žemės žalumėtis. O širdis taip ilgis... Gal kvailutė geistų mylinčiai apglėbti tą švelnumą skaistų. Te jis tykia tykla mano seną skruostą, kaip kadais motulė kūdikėliui glosto... (43 p.)

Jis norėtų susirasti "tylu saulėtą gojų," kur bevietę stielą aplankyti draugas -- "bendramintė dvasia," Bet jos nesulaukęs, draugystės ieško tarp gyvūnų:

Ne vienas aš šionai: štai sniegena jaukioji žibčioja akimi, vikriai pribėgusi; štai voverė jauna kaip plunksna atklusnoja, taip švelniai lenkdama trapius žolelių stiebus... (41 p.)

Bet jau kitoje eilutėje nustelvia ta nebyle draugyste:

Bet vis tik vienas aš, ir stiel tykla ilgis, gal Dievo danguje, gal žemėje žmogaus -- ir gožia nerimas, nei patakėje dilgės, už tylią valandą karštais dygliais užmokęs... (41 p.)

Nepastekęs nei Dievo, nei žmogaus, norėtų nors paukštytę "priglausti, paguosti ir meilmingai paglostyt galvytę," tai vėl šaukiasi vėjelio:

... ko suoki taip gaudžiai, kai tamsa švelnioji nakčiai skraistę audžia? Ar ir tu vienatvėj amžinoj ilgiesi ir bent syki trokštum parymoti dviese? (35 p.)

tai krepliasi į lempą, kalbėdamasis su ja kaip su drauge:

Geroji drauge, tylioji lempa... kad tu galėtum mane suprasti... kiek dėkingumo man sieloj esti, (kad) šalia prigludus...

šypsniu jaukliai man šviesą lieji... (nes) myliu žemės kiekvieną daiktą. (26 p.)

Nuo lempos poeto žvilgsnis skrieja į toli, kur žiba kitas žibintas -- gal tolimo draugo -- ir jį kiek suramina tos dvi liepsnojančios "aukso gėlės," net kalbančios iš tolo viena kitai:

... kaip brolis sesel: "Švieskim, kol tamsybė gresia! Teks mums dar į aušrą kilti -- į saulutės aukso viltį..." (18 p.)

Sriesti -- štai paguoda! Ir paguoda gamtos grožy -- tos lietuviškos, prisiminimų gamtos, kur

tos obels skaisčiausnėgės, baltos pasakos... Ta giraitė žalvagelsvė, džiaugsmo šypsena... Ta trobelė giliamastė paupy sena... (22 p.)

o dar labiau viso pasaulio didingos gamtos --

Tie skliautai mėlynieji, žemę ir dangų vieniją... ir ta gėlėta žemė... Ir tos kalnynų sienos potvyny mėnesienos... Ir didmarčių vargonai... (10 p.)

Ir savo vienatvės dienoms, upelio sidabru tekančioms, jis liepia nesirūpinti nei praetimai, nei dingusiomis svajonėmis, tik bėgti, kur "Okeanas taip žvilga," o vėjelium, neramiai į toli skrendančiam, prižada, kad

išsekus jėgai, syki atsilsėsi praecties bekrasčių amžinam pavėsy. (35 p.)

Ir bekrasčių praecties amžinasis pavėsis, ir kažkur žvilgas Okeanas nebaugina poeto. Kodėl turėtų bauginti? Jis augo, lapojo, žydėjo, vaisių nešė ir jau susilaukė sidabrinų serškno metų, kai "praskrido viesulai išdidūs, nuplėšę žalią lapų kraitį" poetams ir obelaitėms. Bet štai staigmena: spalio saulėj pražysta kvapniai, kukliai poeto apdainuota obelaitė, pražysta ir jis pats iš naujo kvapniais poezijos žiedais, o tai ir yra

liūdnų rudens pašlaitėj -- stebuklas himnų saulėj giedas. (57 p.)

LIETUVIAI ARGENTINOJE

DVI LĒLININKĖS: Buvusi Talino Valstybinio Teatro pirmoji balerina, kino artistė Alma Kersten-Yodard (kaireje), gyvenanti Buenos Aires mieste, kuria esty tautiniais motyvais lėles. Ją aplanke Ona G. Ožinskienė (desinėje), kuri gamina lėles lietuvių tautiniais motyvais.

Pr. Ožinsko nuotraukos

DRAUGIJOS BIRUTĖ valdyba su tos draugijos kai kuriomis rėmėjomis, nusifotografavusios po misijų ir iskilmingų pietų lietuvių senelių prieglaudos namuose, kurie Birutėčių iniciatyva įsteigti Adroque mieste. Viduryje, 5-ji iš kaires, sėdi Iulė Skuruskaitė, viena iš pirmųjų iniciatorių ir pirmoji prieglaudos gyventojų šeimininkė.

Lietuviai pas latvius

Latvių dainos ir šokių draugija, vasaros sezono pabaigai, suruošė gražų tautinių šokių ir dainų vakarą Jerseyville, N. Y., latvių vasarvietės "Priedaine" amfiteatre.

Programai atlikti, be latvių kanklių ansamblio iš Washingtono, D. C., Philadelphijos jaunimo tautinių šokių grupės ir New Jersey latvių bendruomenės tautinių šokių grupės "Dzintars", buvo pakviesti ir lietuviai: "Zibuoklių" sekstetas, kurį sudaro E. Mackevičiūtė, F. Schirm, A. Pitkunigienė, O. Skurvydienė, L. Stukienė ir B. Venckienė, vad. solisto L. Stuko ir tautinių šokių grupė "Baltija," vad. D. ir V. Mėlynių.

Vakarą pradėjo latvių šokių grupė ir New Jersey "Dzintars" pašokdami latvių tautinį šokį "Ačkups." Lietuvių tautinių šokių grupė "Baltija," pašoko "Kubilą" ir "Dzūkų polką", o vėliau "Gyvatarą" ir "Vakaruškas." Pirmieji du šokiai buvo neblogai atlikti, nors kai kurie šokėjai ir turėjo sunkumų su polkos žingsniu antrame šokyje. Bet už tai dviejuose pastaruosiuose šokuose jautėsi netikrumas judesiuose kas lėtinio tempą. Be to, reikėtų daugiau dėmesio atkreipti ir į vaidybinę pusę lygiaverčiai ją įjungiant į šokio temą. Gerai šokiams grojo V. Jokubaitis.

Toliau sekė moterų sekstetas "Zibuoklės." Per tris išėjimus jos padainavo aštuonis dalykus iš kurių penki buvo lietuvių kompozitorių kūriniai.

Pirmuoju išėjimu padainavo: "Myliu tave" -- J. Čižausko, "Avietėlė" -- V. Budrevičiaus ir "Avu, avu baltas kajas" -- latvių liaudies dainą, kurią įdomiai

harmonizavo Liudas Stukas. Sekančiu išėjimu pasirodė su "Gegute" -- liaud. daina harm. L. Stuko, "Sesuo žydrioji Vilija" -- A. Kačanauskos ir "Daina apie tiltą" -- E. Balsio. Trečiuoju išėjimu padainavo dvi dainas: "Barkarolė" iš op. "Hofmano pasakos" -- J. Offenbacho, duetas E. Mackevičiūtė ir F. Schirm ir "Man ne vistiek" -- airių liaudies dainą -- harm. L. Stuko. Pastarąją solo su kvintetu padainavo A. Pitkunigienė.

Sekstetas dainavo labai gražiai. Balsai išlyginti, švari intonacija, nors ir buvo truputį jaučiamas nedrąsumas perėjimuose ir forte. Reikėtų taip pat atkreipti dėmesį ir į išėjimus bei judesius. Tautiniuose rūbuose sekstetas atrodė žaviai.

Sekstetas latvių publikos buvo labai šiltai priimtas, gausūs plojimai rodė publikos pasitenkinimą ir išreikalavo gausius pakartojimus.

Nemažas būrys lietuvių, jų tarpe Argentinose ir Uragvajaus lietuviškas jaunimas, buvo šio gražaus pasisekimo liudininkai. Liudas Stukas, kurio solistinius sugebėjimus jau žinome, gražiai pasirodė, kaip ansamblio vedėjas.

Reikia pastebėti, kad abi latvių tautinių šokių grupės atliko gražią programą. Ypatingai atkreipė dėmesį kanklių orkestras su moterų chorą, kurie akomponavo eilei šokių.

Vakarui baigiantis, į sceną išėjo programos dalyviai, kuriems publika griausmingais plojimais dėkojo. Vadovai buvo apdovanoti gėlių puokštėmis. Bendrai visą vakarą paliko maionų įspūdį.

ak

SLA 80 metų sukaktuvės

SPALIO - OCTOBER 1 D.

Sheraton Atlantic Hotel

GRAND BALLROOM
Broadway ir 34th Street, Manhattan

BANKETAS - KONCERTAS

KOKTEILIAI. VAKARIENE. ŠOKIAI.

Pradžią 6 val. vak. - Šokiai 9 val.

KALBĖS SLA PREZIDENTAS POVILAS DARGIS

DAINUOS SOLISTĖ EDNA MACK MACKEVIČIŪTĖ

Jaunimui įėjimas į šokius 3 dol. Bilietai gaunami pas SLA veikėjus ir SLA centre, Tel. LA 4-5529.

VISI KVIEČIAMI DALYVAUTI.

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietos.

PRANAS BRUČAS
Savininkas
86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS

AWAKENING LITHUANIA

Awakening Lithuania -- Priskeliantčioji Lietuva, naujausia knyga anglų kalba, parašyta Lietuvos atsiminimų radijo programos vedėjo prof. dr. Jokūbo Stuko išleista iš spaudos šio mėn. pabaigoj. Knygoje apibūdinamas lietuvių tautos probrendimas nepriklausomai Lietuvos valstybei. Autorius smulkiai apibūdina 20-jo šimtmečio lietuvių tautos dvasią, duoda istorijos apžvalgą, lietuvių tautinio atgimimo ir prisikėlimo apybraižą, apibūdina kovas už lietuvių tautos tautės, tautiniai susipratusių lietuvių probrendimą nepriklausomai gyventi, pateikia taktų kaip Amerikos lietuviai prisidėjo Lietuvai nepriklausomybę gauti ir pateikia įdomų istorinį epilogą. Knyga parašyta ryšium su New Yorko Universitete daktarato disertacijos apgynimu. Dabar dr. Stukas yra Seton Hall Universitete, dėsto International Business Institute.

J. Stuko knygą turėtų įsigyti kiekvienas lietuvis ir jaunimą bei kitataučius supažindinti apie Lietuvą. Knygą užsisakyti galima rašant pačiam autoriui: Prof. Jack J. Stukas, 1016 Schleifer Rd., Hillside, N. J. Knygos kaina \$5.00.

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)
Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVĖMS
ir kitokioms pramogoms.
Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis
kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Kai lietuviai susitinka neeiliniame piknike...

Prof. Jokūbo Stuko vadovaujamoji radijo programa ir vėl gražiai pasižymėjo rugsėjo 11 d. Lietuvos Atsiminimų radijo piknike Rahway, N. J., ne taip lengvai galima pamiršti. Jame buvo nuolatiniai piknikų lankytojai ir labai retai pramogose lanką lietuviai. Šis piknikas buvo šiemet paskutinė radio 25 m. sukakties pramoga, į kurią sugarmėjo apie 2,000 lietuvių ir jų draugų kitataučių iš daugelio valstybių, net užsienio. Pora lietuvių prisistatė iš Kolumbijos.

Ką piknikautojai veikė? Tai ką ir visuose kituose piknikuose veikė. Tačiau čia buvo įvairiau ir įdomiau. Orui jau gerokai atvėsus, tasai piknikas atrodė kaip ir šimto draugijų, organizacijų, parapijų, grupių mitingas, pasikaitos, politiniai ir biznio pokalbiai įvairiausiomis temomis.

Prie vieno stalo susigrupavę susivienijimų nariai kalbasi apie mūsų didžiausių organizacijų veiklą ir merdėjimą. Čia pat linkniuoją Vienybė, Tėvynė, Garsė, Darbininke iškeltaštas mintis; kaip tas turtinčiausias pinigais ir skurdžias savo veikla organizacijos pagyventi. Kliūva vadams už neveiklą, ir iškyla naujų ambicingų narių minčių. Kai kurios ir labai toli išsikištos, apie ką reikėtų visai atvirai ir atskirais straipsniais pasikalbėti, ne aplinkraštiska prezidentų ar sekretorių kalba.

Stal kita grupė nusivylusiai svarsto, kodėl Bendruomenės vardu negalima tokių didelių minčių sukviesti...

Trečia grupė, pati naujaušia, ir gal atėity bus dar veiklesnė. Tai nesena Lietuvių aplankusių lietuvių patriotų grupė. Šioj grupėj pusutuzinis žmonių veikėjų kaip Pakny, Stenslerienė, Klinda, Tysliavienė vėl visai nauja temą iškelia ir susilaukia kritikos, pritarimo, aštrių ir švelnių žodžių... Aple tai ir tik atskirais straipsniais tegalima pakalbėti. Trečiokai organizuoja laivais pasivažinėjimus. Ir ši tema daug kam buvo įdomu padiskutuoti...

Stal muzikų ir dainininkų grupė aptaria šios dienos įvykusią meno programą, kitų pramogų - buvusių ir bū-

LIETUVOS ATSIMINIMŲ radijo programos direktorius prof. Jokūbas Stukas (antras iš kairės) rugsėjo 11 d. surengė paskutinį pobūvį šiais metais jo vadovaujamos radijo programos 25 metų sukakčiai paminėti. Nuotraukoje įsiai matomas su savo artimiausiais bendradarbiais - A. Kačanausku ir J. Valaičiu (dešinėje) ir svečiais kalbėtojais - E. Čekiene, S. Narkėliūnaite ir J. Audėnu.

simųjų planus ir užsimojimus ir tai, kas darytina, kad mūsų draugijos daugiau lietuviško meno turėtų.

Stal vėl prisimenami Jaunimo Metal ir tai, kas jais laimima, kuo nusiviliama, ko iš jaunimo dar laukiama, ko galima tikėtis, ko ne.

Stal susiformuoja pedagogų "partija" ir aptaria jau pradėdantias veikti mūsų lietuviškąsias mokyklas. Kalba apie sunkumus joms išlaikyti ir pasidžiaugia suaugusių lietuvių jaunimu, kuris prieš 30 metų Newarko aukštesniojo mokykloj turėjo lietuvių kalbos kursus, kuriems vadovavo čia gimęs lietuvis. Jų vaikai jau gali lankyti ar lanko dabartines šešadienines mokyklėles, jau vadovaujams antrosios imigracijos mokytojui.

Stal vėl grupė lietuvių, veikiančių klubuose, aptaria savo klubų veiklą, vienu klubų stiprėjimą, kitų silpnėjimą ir to priežastis.

Vėl grupė lietuvių paliesta juodųjų besiskverbiančių lietuvių tirštesnes kolonijas turi savo bėdas ir vargus ir tariasi, ieškodami priemo-

nių, jei įmanoma, apsiginti ar iš savo namų bėgti, bet kur bėgti...

Ir taip grupės ir grupelės, suvažlavusios į lietuvių pramogą, sukaktuviniu pikniku vadinamą, prisivalgiusios, prisilinksminusios, dar vis randa naujų temų.

Paskyrus prizus už gražiausias ant stalų gėles, turtingiausius ir gražiausius stalus, kilo mintis skirti dovaną ir už kukliausią stalą, labai skoningai paruoštą su gražia Lietuvos trišpalve vėliava.

Prie knygų ir plokštelių kiosko kiek įvairiausių kultūrinių temų paliešta, pakalbėta, nepabaigta ir atidėta kitoms progoms.

Buvo ir pasimetusių vaikų, raktų pamesta... Bet garšalkalbių dėka - ir didžioji minioj viskas surasta.

Buvo apgailėta, kad kaimyniniuose miesteliuose dar buvo ir kitų pramogų ir asmenų pagerbimų, kas nedavė progos su tais artimaisiais čia susitikti, o jie galėsis negalėję šiame didžiuliam piknike dalyvauti.

Neprašė nepaliekta ir spauda. Vieniems artimatais, kitiems kitas laikraštis, o radijui visi. Redaktorių tačiau piknike pasigesta. Be Vienybės, neteko nė vieno kito redaktoriaus sutikti. Tačiau piknike žmonių buvo daugiau negu kai kurie mūsų laikraščiai turi skaitytojų!

Ir laikraščių skaitytojams būtų malonu savo redaktorius ir asmeniškai pamatyti. Ne vien redaktorius, bet ir or-

ganizacijų vadus, kurių taip pat pasigesta. Pasigesta Lietuvai laisvinti įstaigų pareigūnų. Ypatingai pasigesta tų, kurie dažnai radijo patarnavimu naudojasi!

Be visų labiausiai pasigesta tų, kurie kalba lietuvių tautos vardu; kurie sakosi "atstovaujį lietuvių tautą". Tačiau šioj šventėj, kur minios dalyvavo ir visuomenėmis temomis kalbėjo ir sielojosi, tų tariamų minios vadų nebuvo... Buvo, tačiau, pustuzinis kitataučių kongresmanų, senatorių, miestelio mēras ir gana daug įtakingų ir įdomių kitataučių! Jiems pikniko šeima nebuvo per prasta.

Vienas seniausių Bayonne, N. J., gyventojų, airis, lie-

tuvių draugas, savo 81j gimtadienį paminėjo šiame piknike... Tarptautinis plaukimo čempionas, vengras, atstovavęs Ameriką plaukimo šventėse Vokietijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, Prancūzijoje ir kitur, savo grįžimo į Ameriką sutikimą pasirinko šį pikniką, kur jo draugai iš įvairių valstybių jį gana gražiai pagerbė ir buvo lietuvių pikniko dalyvių nuoširdžiai pagerbti.

Kur paslaptis, kad mūsų "aukštuomenė" nenori nusileisti iki radijo klausytojo lygio?

JONAS VALAITIS

PIETRYČIŲ LIETUVOS POLIMETALAI

VILNIUS.- Pietryčių Lietuvos ir gretimų Baltarusijos rajonų gelmėse yra perspektyvos rasti įvairių naudingų iškasenų ir, pirmiausia, geležies rūdos, taip pat spalvotųjų metalų. Kai kurių šių rėtų elementų koncentracija tokia didelė, kad jie gali turėti pramoninę reikšmę.

Tokios išvados priėjo Lietuvos Geologijos Instituto mokslinių bendradarbių grupė, kuriai vadovauja R. Tarvydas. Geologai kruopščiai ištyrė sukauptą šio rajono geofizinę bei geologinę medžiagą. Polimetalais turtingi kristaliniai klodai čia yra 250-600 metrų gylėje.

Uolienos, aptiktos Prienų, Sasnavos, Kalvarijos apylinkėse ir kitose vietose, turi nemažai titano, geležies, vanadžio, cirkonio, nikelio, chromo ir kai kurių kitų metalų.

Lietuvos geologai mano, kad artimiausioje ateityje galima surasti vertingų metalų.

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIŪNAI

Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N.Y.

Tel. Virginia 3-3544

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELE MAŽEIKAI
Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

POLISH HAM
PRODUCT OF POLAND
WYKONANE W POLSCE
WYKONANE W POLSCE

PATS GERIAUSIAS
IMPORTUOTAS

LENKIŠKAS KUMPIS

Užsitarnavęs šį ženklą

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N. Y.

Tel. AP 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)

41-40 74th Street
Jackson Heights, N. Y.

Tel. NEWton 9-6620

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Darbo dienos savaitgalyje Chicagos lietuviai sporto mėgėjai gavo progą pabuvoti gražiame Marquette parke, pasiūlyti saulutėje, o taip pat ir į riedantį kamuolį pažiūrėti. Šį kartą aikštėje matėsi kiek kiti veidai, kurie pakeitė nuolatinius Lituanicos varžovus iš Chicagos futbolo lygos.

Pirmose rungtynėse šeštadienį (rugsėjo 3 d.) aikštėn išbėgo Lituanicos ir New Yorko Liet. Atletų klubo komandos, turėjusios išsiaiškinti, kam teks šių metų S. Amerikos liet. futbolo meistrerio vardas. Jau keli metai iš eilės tik šios vienuolikės tebesirungia dėl meistrerio vardo, kai tuo tarpu Lietuvos komandos iš Toronto, Detroito, Bostono, Chicagos Bridgeporto kolonijos ir kitų miestų jau užbaigė savo gyvavimo dienas.

Šį kartą nugalėtojas, galima sakyti, jau buvo aiškus, kai žaidėjai pasirodė aikštėje: Chicagos komandoje daug žinomų vardų, turinčių patyrimo net ir aukščiausioje lygoje, o pas New Yorką — tik jaunimas, papildytas 4-5 asmenimis iš ankstesnės jo komandos, kuomet ji irgi buvo plačiai žinoma New Yorko padangėje.

Gal dėl to chicagiečiai šiame susitikime atrodė užmigtę ir per daug nesipiešė. Apie 5 pirmąsias minutes žaidimas vyko vien tik prie New Yorko atstovų vartų, o po to ir newjorkiečiai kartais pradėdavo pereiti į Chicagos teritoriją, bet be didelių pavojų Lituanicos vartams. Kaip ir buvo galima laukti, pirmasis įvartis krito į New Yorko vartus, kuomet "Maikis" Mikalauskas pasiuntė tvirtą kamuolį į A. Jankausko saugumą tvirtovę. Prieš tai A. Jankauskas jau ne kartą buvo nugąsdintas stiprių šūvių, bet jie vis lėkdavo ar pro šalį ar pro viršų.

Ilgai nereikėjo laukti ir antrojo gablo, kurį sukombinavo gana agresyviai žaidžiantis A. Kleinaitis, šūviu su galva įrėžęs į New Yorko vartų kamputį.

Po pertraukos, chicagiečiams dar daugiau atsileidus, New Yorko žaidėjai pradėjo dažniau lankyti Lituanicos vartus ir pasiuntė kelis pavojingesnius kamuolius. Viena iš tokių atakų baigėsi jų

įvarčiu, kurį įrėžė jauniausias jų žaidėjas — V. Bagdžiūnas.

Agresyviu pasirodė New Yorko pagrindinis vartininkas S. Zadvydas, kuris, norėdamas sustiprinti puolimo liniją, vartininko meistrinį perleido A. Jankauskui. Jis kelias stiprias bombas paleido Chicagos vartų linkui, tačiau jos nebuvo tikslios. Vienu metu atrodė, kad vienas iš Lituanicos gynėjų padarė "ranką," bet teisėjas baudinio nebedavė. Zadvydas įnirtęs šoko ginčytis su teisėju, bet šis nebuvo perkalbamas. Kiti komandos draugai Zadvydo nervus apramino.

Rungtynių pabaiga vėl priklausė Chicagai, kuri nežinia kodėl nepataikydavo į New Yorko vartus. Mikalauskas įrėžė dar vieną gabalą, ir tuo buvo pasitenkinta. Prieš tai kai kurie newjorkiečiai stipriai savo draugų morale, sakydami "mes turime laimėti," bet, žinoma, žodžių pergalei pasiekti nepakako: svečiai iš New Yorko nuo pergalės buvo labai toli.

Nežiūrint pralaimėjimo, New Yorko atstovai buvo simpatiški vyrai. Jeigu jiems trūko patyrimo, tai entuziazmo jie turėjo su kaupu, kas jiems žada gerą atelti, jeigu tik nepakabins bučių ant vnties. Ypatinai išsiskyrė jauniausias Giedrius Klivečka, kuris geru bėgimu ir kamuolio valdymu padarė puikų įspūdį.

New Yorko komandoje žaidė: A. Jankauskas, P. Vainius, K. Budreckas, L. Kreincas, R. Remėza, R. Šileikis, R. Budraitis, V. Bagdžiūnas, G. Klivečka, S. Zadvydas, J. Kerekis. Chicagos — A. Jurkšaitis, H. Gavėnis, J. Kaunas, J. Bavarskas, J. Ringus, E. Skistimas, M. Mikalauskas, H. Jenigas, A. Kleinaitis, A. Dovydasaitis, A. Kuneckas, B. Žukauskas.

* Hartford, Conn. Lietuvos klubas paskelbė vąj naujams nariams. Per rugsėjo iki naujų metų laikotarpį gali įstoti vyrai iki 45 m. Klubo pirmininku yra Joseph Thomas, vicepirm. Vaclovas Nenortas, klubo vedėjas Kostas Vaitaitis, kadaise buvęs Brooklyne.

LATVIAI ĮVEIKTI 3:1

Tokia pat pasekme, kokia chicagiečiai įveikė New Yorką, lietuvių futbolo rinktinė nukirto latvių ekipą. Šios rungtynės vyko sekmadienį S. Amerikos pabaltiečių pirmenybių rėmuose. Taip pat ir čia meistreriui išsiaiškinti terekėjo tik vienerių rungtynių, nes nepasirodė estų futbolininkai.

Pats susitikimas jau buvo žymiai įdomesnis ir permainingesnis už šeštadienio rungtynes. Lietuvių rinktinės pagrindą sudarė Lituanicos komanda, kurią papildė 4 New Yorko futbolininkai: S. Zadvydas, K. Budreckas, R. Budraitis ir G. Klivečka. Latviai savo rinktinę buvo sudarę iš įvairiuose miestuose gyvenančių futbolininkų ir ji buvo gana pajėgi.

Šių rungtynių "žvaigždė" buvo chicagietis A. Kleinaitis, kuris įskėlė du gabalus. Vienas krito pirmame kėlinyje, o kitas — po pertraukos, pasekmei esant 1:1. Latviai savo įtarti pasiekė tuoj po pirmojo Kleinaičio pataikymo, kuomet iškumščiuotą Zadvydo kamuolį, lietuvių gynimui sudelsus, latviai gražino į vartus.

Užtvirtinamais įvartis krito iš 11 m. baudinio, kurį realizavo H. Jenigas, šiaip jau dabar nelankstus ir delsimą mėgstantis žaidėjas. Rungtynių pabaigoje lietuvių rinktinė turėjo gana daug progų, tačiau Jenigas, Mikalauskas ir Ringus vis nepataikydavo į vartus, o kamuolį iš panosės išmušdavo latvių gynimas.

Ir šiose rungtynėse gražių praėjimų padarė newjorkietis G. Klivečka, pasižymėjęs savo greičiu. Gynime gerai darbavosi H. Gavėnia ir J. Bavarskas. E. Skistimas, kuris anksčiau buvo labai darbštus ir karingas, nė šeštadienį nė sekmadienį savo veido neparodė.

Šeštadienio vakare buvo bendra futbolininkų ir jų draugų vakarienė, o sekmadienį — šokių vakaras. Tiesa, sekmadienį, prieš latvių-lietuvių susitikimą savo jaunystę prisiminė Lituanicos veteranai, kurie sužaidė su vokiečių Schwaben Alte Herren vienuolike. Vokiečių komanda, savo eilėse turinti dar neseniai iš aktyvaus žaidimo išėjusių "žvaigždžių," lietuviams nesunkiai atskaitė 6:2. Lietuvių naudai įvarčius pelnė A. Linas ir I. Česnauskas.

— Kaip malonu basam vaikščioti!

Juokinga

ATSARGIAI

Daugelis amerikiečių paauglių važiuoja į mokyklas tėvų automobiliais. Prie kiekvienos mokyklos iškabinatas įspėjimas: „Atsargiai, vaikai!“ Kažkoks linksmas praeivis ant įspėjimo papildomai prirašė: „Jie gali jus suvažinėti!“

ATSARGUMAS

Kirpėjas klausia klientą: Kokios jūsų politinės pažiūros?

Tokios pat kaip jūsų. Bet jūs gi nežinote, kokios mano pažiūros. Na, taip, bet jūs rankoje laikote skustuva.

IŠMINTINGAS ATSAKYMAS

-- Mama, kodėl Saliamonas buvo išmintingiausias žmogus pasaulyje? -- Todėl, kad jis turėjo daug žmonių, kurios jam duodavo gerus patarimus.

Vienas psichologas pareiškė, jog, jo nuomone, bet kuri mergina gali ištekėti už bet kurio vyro, jeigu pakankamai dažnai kam kartos keletis žodžius: "Koks tu puikus žmogus!"

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME
ALB. BALTRŪNAS-BALTON
660 Grand Street Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA
231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 8-9770

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas Virginia 6-1800

Skaniausia lietuviska duona gaunama

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus prašome telefonuoti: STagg 2-5938

36-40 Stagg Street Brooklyn 6, N. Y.

VIENYBĖ

* VIENYBĖS angliškojo skyriaus redaktorės Demie Jonaitienės motina Domicelė Genaitienė staiga mirė nuo širdies smūgio rugsėjo 15 d. savo namuose, Woodhavene, Veltone buvo sulaukusi 78 m. amžiaus. Kilusi iš Vilniaus ir į Ameriką atvykusi 1909 metais. Šiame krašte susituokė su Juozu Genaičiu. Veltone pašarvota Shalins Funeral Home, Woodhaven, N. Y. Bus laidojama rugsėjo 19 d. St. Charles kapinėse Long Islande, po pamaldų šv. Jurgio bažnyčioje Brooklyne. Giliame nuliūdime paliko vyrą Juozą, dukrą Demie ir tris anūkes: Danutę, Aldoną ir Heddy. Vienybė reiškia giliausią užuojautą visiems artimiesiems.

* RŪTA LEE-KILMONYTĖ šią savaitę lankėsi New Yorke. Įžymioji lietuvaite, televizijos ir filmų aktorė, čia buvo atvykusi savo profesijos reikalais.

* LIONĖ JUODYTĖ su dukrele dalyvaus tarptautiniame festivalyje Central Park Interfaith Day rugs. 25, 12 val. dieną.

* MAIRONIO MOKYKLOJE mokslas prasidės rugs. 17, 9 val. ryto, Apreiškimo par. patalpose.

* VIDMANTAS MATUSAITIS susituokė su Vita Tallat-Kelpšaitė, Paterson, N. J. Dalyvavo daug svečių iš visos Amerikos.

* ALGIS ir MILDA SPERAUSKAI Brooklyne susilaukė dukrelės, kurią pavadino Rūta.

* DAILININKAI; ČESLOVAS JANUŠAS, V. K. Jonynas, V. Ignas, V. Kasulis ir J. Rūtenis Lietuvių Atletų klubui padovanavo po paveikslą sportuojančiam jaunimui paremti.

* SLA 80 M. sukakčiai paminėti spalio 1 d. Sheraton Atlantic viešbuty, 34 St. ir Broadway ruošia banketą, į kurį kviečia ne vien narius, bet ir visuomenę atsilankyti. Pradžią 6 v. v. ruošimu daugiausia rūpinasi A. S. Trečiokas, adv. St. Ekedes, B. Pivaronienė bei kiti 5-tosios apskrities bei kubų veikėjai.

* RUGSĖJO 17-18 LIETUVIŲ SPAUDOS KLUBAS ir SLA 5-tojo apskritis ruošia bendrą dviejų dienų išvyką į Atlantic City, N. J., į SLA namą, 155 States St. Pirmą išvykos dieną 6 v. v. bus bendri pietūs, asmeniui kaštus \$3. Norintieji juose dalyvauti prašomi rezervuoti vietas iš anksto. Kambariai \$4, asmeniui. Rezervacijoms telefonukite A. Trečiokui, 201-675-3925.

* VITALIS P. SIRUSAS susituokė su Virginia Paulyte -- Paterson, N. J.

* JULIJA TAČIONYTĖ rugp. 24 ištekėjo už Alberto Rucione. Gyvens Totowa Borough, N. J.

* HEDDY JONAITIS, Vienybės angliškojo skyriaus red. Demie Jonaitienės ir jos vyro Tomo dukra, neseniai ištekėjo už Aleksandro Hoffman.

* BROOKLYN OPERA COMPANY, kuriai vadovauja Felix Salmaggi, pradeda savo dešimtąjį sezoną Brooklyn Academy of Music spalio 1 d. su Verdi opera "Aida." Kiti operos spektakliai bus per sekančiuosius 5 šeštadienius. Dirigentais bus Anton Coppola ir Vincent de Salvo. La Traviata bus spalio 8, Cavalleria Rusticana ir Pagliacci spalio 22, Rigoletto lapkr. 5, Carmen lapkr. 12, Madam Butterfly gruodžio 10. Brangiausias kainos \$4, pigiausias \$2. Rezervuoti vietas, telefonuodami PLaza 7-4515 arba Sterling 3-6700.

* SOLISTĖS LIONĖS JODYTĖS dainų recitalis įvyks Town Hall, New Yorke, sekmadienį, spalio 16 d., 2:30 val. p. p.

JOKŪBO STUKO radijo piknike newyorkietės su jaunimo atstovais iš Pietų Amerikos. Antras iš k. - prof. dr. J. Stukas, viduryje - A. Batalienė ir Janė Gerdvilienė, kurios svečius loboja New Yorke

NEW YORKAS po 50 metų dar gražesnis - sako detroitietis Karolis Narkėliūnas, kuris su žmona Adele rugsėjo 11 ir 12 dd. viešėjo New Yorke ir ta proga aplankė įdomesnes miesto vietas. Narkėliūnas prieš 50 metų per New Yorką atvyko į Ameriką, bet tada neretėjo galimybės miestą apžiūrėti - tai padarė tik dabar, išbėjęs į pensiją. Buvo apsisitęs pas Salomėją Narkėliūnaitę, kuri savo dėdei ir dėdinei aprodė New Yorke įdomybes.

SIMANAS GUDAS

Simano Gudo mirtis liūdesiu pritrenkė visus jo gausius draugus ir žmoną, o Newarko Lietuvių apylinkę paliko be vieno jos stambiausių ramsčių. Vellonis buvo toks Lietuvos sūnus, kuris svetimame krašte motinos niekad nepamiršdavo. Jis ir Amerikai darė garbės, nes su nedideliu mokslu iš Eržvilko 1905 m. čia atvykęs, gabi sumanumu bei darbštumu sugebėjo įsikabinti į šio krašto atelviams patelkiamas neretas, bet ir ne per dažnas ekonomines progas. Jis buvo savitos Kauno Bus korporacijos (su J. Katiliu) savininkas. Korporaciją prieš kelierius metus likvidavęs, gyveno, tarytum, pensininkas savo puikiame name West Orange, St. Cloud priemiestyje, kur su žmona Ona per daugiau kaip 40 metų svetingai priimdavo ir vaišindavo daug žymių Lietuvos ir Amerikos veikėjų, taip pat gausių vietinių draugų būrį.

Simanas su žmona priėmė ir kelias savaites savo namuose užlaikė lakūną Vaitkų ir jo žmoną, prieš anam išskrendant iš New Yorke į Kauną (1935 m.) Simanas buvo ir Dariaus-Girėno skridimo garbės rėmėjas.

Simanas ypač didžiūdavo si dviem apsilankymais ne-

SIMANAS GUDAS su žmona Ona netolimoje praeityje.

priklausomoje Lietuvoje, pirmą sykį 1928 m., kaip ellinis ekskursantas, antrą 1930 m., kaip vienas vadų Vytauto Didžiojo sukaktuvinės ekskursijos, turėjusios 325 keleivių. Teko jam išsikabinti su prezidentu Smetona, kuris teiravosi apie busų linijų įvedimą Kaune pagal amerikietišką tvarką, ir apdovanojo Simaną Nepriklausomybės medaliu. Simanas buvo nusivežęs savo automobilį, kuriuo važinėjo po gimtinę.

Vellonis labai mėgo Lietuviską visuomeninę veiklą. Vos 3 metus Newarko gyvenęs, su keletu jaunuolių (kurių gyvi tėra J. Katilius ir P. Tamulis ir keli kiti) suorganizavo 1908 m. "Pasilinksminimo" klubą, kurio tikslu buvo kasmet suruošti inteligentiško pobūdžio baltų, į kurių visi turėtų atėti išelginiai apsirėdę, tuo jaunimą pratinant gražiai rėdytis ir gražiai elgtis. Likviduojant klubą 1942 m., Lietuvos reikalams išdas davė \$1,000.

Vellonis mėgdavo prisiminti ir buvimą delegatu Newarko kolonijos didellame Amerikos Lietuvių seime Chicagoje 1919 m., kada buvo padovanota Lietuvai Laisvės Varpas. Simanas savo kolonijoje teikė lėšų varpai pirkti ir nugabenti Lietuvon.

Ypač daug darbo vellonis idėjo visiems Vasario 16 minėjimams, pradedant 1922 m. Jis būdavo tai rengimo

komiteto pirmininkas, tai išdėininkas. Per jo rankas Lietuvos reikalams nuėjo tūkstančiai aukų, o jo iniciatyva buvo sukviesta šimtai kalbėtojų. Simanas turėjo igimtą stiprų balsą ir jautrios oracijos sugebėjimą, todėl beveik visada parengimuose būdavo kviečiamas tarti žodį, o tas žodis būdavo stiprus, patriotingai jautrus ir paberdavo išmintingų minčių, už kurias susilaukdavo pagyrimų.

Buvo stiprus ir vietinės Newarko parapijos rėmėjas. Paskutinė jo ir žmonos auka buvo stambiausia visų vietos Lietuvių — \$1,300. Newarko bažnyčioje jis susituokė ir joje minėjo 25 metų vedybų sukaktį. Tą minėjimą daugelis kolonijoje prisimena, kaip ypatingai puikiai surengtą, vietinės radio valandėlės vedėjo J. Stuko prarastą. Simanas buvo vienas energingiausių radio valandėlės rėmėjų, nes gerai suprato jo kultūrinę ir lietuvišką vertę.

Kas turi įvykti, įvyksta. Visgi liūdna, kai vienas po kitam į kapus eina mūsų kolonijų lietuviškos stulpai. Tegul būna lengva Simanui Amerikos žemėi išsėkis ramiai, Lietuvos sūnau, nes savo žemiškas pareigas puikiai atlikai!

VYT. ŠIRVYDAS

* Dr. Levas Vladimirovas, Jungtinių Tautų Bibliotekos direktorius, su žmona Irena ir dukrele Marija atostogavęs Italijoje, Austrijoje, Cechoslovakijoje ir Lietuvoje, Air France lėktuvu grįžo į New Yorką ir jau pradėjo eiti pareigas. Iš visos kelionės geriausiai patikusi Palanga.

* Kazys Vasiliauskas kviečia lietuvius aktorius prisidėti prie New Yorke Lietuvių aktorių teatralinės grupės. Jam galima telefonuoti vakarais MI 7-6014, arba kreiptis į V. Valiuką, 71 Stanley St., New Haven, Conn.

* Birutė ir Adolfas Venckai iš Paryžiaus praleidę mėnesį laiko pas Šlepečius New Yorke grįžo į namus.

* Dr. Zenonas Aškollis pradėjo eiti Bibliografijos tarnybą, vietoj mirusio Aleksandro Ružancovo. Adresas Lietuvių Bibliografijos Tarnybos yra: c/o Z. Aškollis, 1347 South 48th Court., Cicero, Ill. 60650.

Narkėliūnas ir žmona